

Jegyzőkönyv

az Országos Köznevelési Tanács

2009. október 8-án, csütörtökön, 10 órai kezdettel,
az Oktatási és Kulturális Minisztérium (Budapest V., Szalay utca 10-14.)
101. számú tanácstermében megtartott
üléséről

Napirend:

1. **Tájékoztató az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet módosításáról**
Előadó: Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes
Meghívott: Marosán Enikő érettségi referens
2. **Tájékoztató a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint az egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/200. (V.20.) OM rendelet módosításáról**
Előadó: Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes
Meghívott: Szakácsné Nemere Györgyi szakmai referens
3. **Tájékoztató az Óvodai nevelés alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII. 28.) Korm. rendelet módosításáról**
Előadó: Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes
Meghívott: Paszkoszné Kulcsár Andrea szakmai referens
4. **Tájékoztató a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 46/2001. (XII. 22.) OM rendeletmódosításáról**
Előadó: Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes
Meghívott: Orbán Anikó szakmai referens
5. **Egyebek**
- Egy fő delegálása a MAB testületébe

Elnököl: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége beszédgyorsíró szolgálat)

Az ülés résztvevői**Az Országos Köznevelési Tanács tagjai:**

Barlai Róbertné
Bátyai László
Dr. Cseh Sándor
Görbe László
Dr. Hadházy Tibor
Horn György
Dr. Hunyady Györgyné
Dr. Karlovitz János
Dr. Keszei Ernő
Dr. Loránd Ferenc
Dr. Mihály Ottó
Dr. Nahalka István
Dr. Szabados Lajos
Szakács Mihályné dr.
Dr. Szebedy Tas
Dr. Szenes György
Dr. Trencsényi László
Dr. Vekerdy Tamás
Dr. Závodszy Géza

Meghívottak:

Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes
Marosán Enikő
Szakácsné Nemere Györgyi
Paszkoszné Kulcsár Andrea
Makkai László (FTT)
Kosinszky Zsuzsa (OKM)

Tartalomjegyzék

Delegálás a MAB-ba	5
Javaslat az OKNT ügyrendjének módosítására (titkos szavazás személyi kérdésekben)	8
Határozat	8
Határozat a delegált személyéről	9
Határozat a Digitális Tananyag Minősítő Bizottság ügyrendjéről	9
Tájékoztató az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet módosításáról	10
Tájékoztató a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint az egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/200. (V.20.) OM rendelet módosításáról	17
Tájékoztató az Óvodai nevelés alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII. 28.) Korm. rendelet módosításáról	23
Tájékoztató a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 46/2001. (XII. 22.) OM rendelet módosításáról	40

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 02 perc)

DR. LORÁND FERENC, az OKNT elnöke, az ülés levezető elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Először is van egy ügyrendi javaslatom, illetve kérdezem, egyet tudnátok-e érteni azzal. A mai napon nekünk mindenképpen meg kell tennünk az ajánlást Bazsa György kérésére – a múltkor nem sikerült megegyezni –, és a következő a javaslatom:

Változatlanul kitartok Vass Vili mellett, őt javaslom. Elhangzott egy ennek ellentmondó javaslat is a múltkor. Tegyük most több személyi javaslatot, és a működési szabályzatunk szerint az elnök, alelnök és bizottsági elnökök megválasztása kivétel nem szükséges a kétharmad, elegendő az abszolút többség, tehát a jelen lévők 50 százalékát meghaladó szavazattal meg lehet választani. Az én javaslatom, hogy mindenkinek legyen lehetősége valakit javasolni, hogy legyen több személyi javaslatunk. Aki ebből megkapja az 50 százalék plusz egy javaslatot, azt jelöljük a Bazsa-féle bizottságba.

Van-e hozzászólás ehhez a javaslatához?

DR. SZABADOS LAJOS: Azzal szeretném kezdeni, egyszer már kértem, most másodszor is kérem, hogy amióta újjáalakultunk, azóta a megjelenési arányunk milyen az OKNT-ben. Ez azért jutott most eszembe, mert kétszer javasolod Vass Vilit: az előző alkalommal sem volt itt, most sincs itt – pont.

Én Závodszy Gézát javasolnám.

ELNÖK: Vass Vili külföldön van, hivatalos úton, ez az oka, hogy nem tud jelen lenni.

DR. SZABADOS LAJOS: Biztosan sok az elfoglaltsága.

ELNÖK: Neked meg nagy az ellenszenved... Erről ennyit. *(Horn György: Mind a kettő magánügy.)* Akkor én kérek javaslatokat!

BARLAI RÓBERTNÉ: Én Szakácsné Maricát javaslom, hogy az óvodai alapprogram is képviselve legyen a MAB-ban. Nagyon fontosnak tartanám azért is, mert arra épül minden: a tanítóképzés, az egyéb pedagógusképzés. Köszönöm szépen.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Szeretném javasolni Cseh Sándort.

ELNÖK: Először azt kell megkérdeznem, te vállalod-e.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Én nem, köszönöm szépen.

ELNÖK: A javaslatod pedig Cseh Sándor. Itt vagy? Vállalnád, ha megkapod a többséget?

DR. CSEH SÁNDOR: Igen, köszönöm.

ELNÖK: Akkor három jelöltünk van eddig. Van-e még? *(Nincs jelentkező.)* Tehát Vass Vilmos, Závodszy Géza és Cseh Sándor. Kezdhetjük a szavazást?

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Engem nem kérdeztél meg, hogy vállalom-e egyáltalán.

ELNÖK: Bocsánat, ez a passzé kimaradt – akkor kérdezem.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Zavarban vagyok persze, de megtisztelő. Megmondom, miért mondom azt, hogy igen. Egyrészt az előző ciklusban én tagja voltam a bizottságnak, és számos akkreditációban részt vettem, jól ismerem. Másfelől, és ez a fontosabb, az OKNT reprezentációját annyiban növeli, hogy Vass Vilmos állandóan ott van, ő ugyanis állandó meghívottja, ha jól emlékszem, a tanárképzési bizottságnak, tehát eleve ott van.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Bizottsági tag egy képzési ági bizottságban.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Tudom, hogy állandóan ott van, igen.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Egy szakbizottságban, amelyik a hierarchiának a legperdöntőbb – bocsánat, hogy megszólalok, csak...

ELNÖK: Hálás vagyok érte.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A legperdöntőbb, mert többnyire nagyjából eldőlnek a dolgok a képzési ági bizottságban, de utána van a kollégium és a plénum. Itt most a plénumra való javaslat a tét, ahol a tizenkilenc fizikus, kémikus, orvos és biológus közé kell a közoktatás harcos képviselője.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Van azért ott nyelvész is, meg pszichológus is a plénumban.

HORN GYÖRGY: Végül is mi ez? Én ezt a MAB-ot ötszázszor hallottam. Most ironizáltál, de nem lehetne egy picit szakszerűbben a tájékoztatlanok kedvéért, hogy mi ez a testület, mit csinál?

ELNÖK: Szerintem Trencsényi abszolút tárgyyszerű volt, csak ironikus a tény. Mondd, Laci!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság egy olyan tanácsadó testülete a miniszternek, amelyiknek a kompetenciája a felsőoktatás minőségbiztosítására terjed ki, és ennek megfelelően praktikus nyolcévenként – az új felsőoktatási törvény szerint ötévenként – részt vesz a felsőoktatási intézmények akkreditációjában, illetve a különböző képzések – az összes történészképző intézmény – újraakkreditációjában vagy újraakkreditációjának megvonásában, bár még nem volt olyan, hogy megvont volna, valamint szakok alapításánál és szakok indításánál, egyetemi professzorok kinevezésénél, doktori iskolák akkreditációjánál lát el tanácsadó feladatokat. A miniszter a MAB minden döntését felülírhatja.

HORN GYÖRGY: A miniszternek diszkrecionális joga ezekben dönteni, de valójában itt dőlnek el a dolgok.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Nem illik. Ezt mindig úgy éli meg a felsőoktatási szakma, hogy...

HORN GYÖRGY: Itt eldőlnek dolgok, a miniszter ezt vagy jóváhagyja, vagy nem, de valójában ez egy döntéshozó testület lenne...

DR. MIHÁLY OTTÓ: De ez nem a MAB egyébként – csak zárójelben megjegyzem: ez a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság. Most nem a MAB-ba választunk...

HORN GYÖRGY: De ide az van írva.

MAKKAI LÁSZLÓ: Az a MAB.

DR. KESZEI ERNŐ: Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság – de a rövidített neve továbbra is MAB.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Megmaradt? Bocsánat!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A plénum tizenkilenc választott személyből áll, tehát nem feltétlenül a tudományágaknak... *(Folyamatos zaj. – Közbeszólás: Kicsit csöndesebben!)*

ELNÖK: Parancsolj!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Úgy látszik, Trencsényi Lászlót szeretnénk hallgatni tovább is – hozzá lenne kérdésem. Tudtommal ő volt a mi delegáltunk ott, és lemondott vagy lejárt... *(Dr. Trencsényi László: Lejárt! – Zaj.)* Miért nem vállalja a további jelöltséget?

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Az írásbeli jelentésben én ezt kifejtettem: egyszerűen egész embert kívánó munka. Erről van szó. A bizottságok, kollégiumok, ad hoc bizottságok és a plénum ülései egyfelől akkora időigényűek, hogy azt szerintem normális ember egy ciklusnál tovább nehezen tudja elbírní, másfelől pedig hihetetlen etikai és morális kihívás abban a keresztútban élni, amit a felsőoktatás világa jelent. Abból tisztességesen szerintem egy ciklust lehet végigcsinálni – én magamról beszélek. Gyűlt annyi kudarcom meg megkísértésem, hogy ebből egy ciklus elég – lásd például az OKNT által támogatott emberismeret, etika és társadalomismeret program, amit már a Rektori Konferencia is lesöpört, hogy „ilyen majom pedig nincs”.

ELNÖK: Értjük.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Köszönjük a nagyon tisztességes választ, és csak annyit, hogy akkor nekünk nagyon mérlegelnünk kell, hogy olyan ember legyen, aki ráér erre, tehát tudja teljes erővel. Azért volt jó ez a válasz.

ELNÖK: Ezért szükséges az első körben arra választ kapni, hogy akinek a neve itt javaslatba kerül, tudja-e ezt a feladatot vállalni, vagy sem.

Akkor most azt javaslom, hogy hangozzanak el jelölések – én egy nevet mondtam. *(Többen: Már elhangzottak.)* Tehát nincs további? Akkor Vass Vilmos, Závodszy és Cseh Sanyi – mindketten tudjátok vállalni, minden terhek ismeretében. További?

DR. SZENES GYÖRGY: Mivel engem váratlanul ért, hogy most itt jelölni kell – azért fogok jelölni, csak még egy technikai kérdés lenne a szavazás lebonyolításához. Gondolom, természetesen titkos lesz a szavazás, mert személyi kérdéstről van szó. Lehetne-e úgy egyszerűsíteni az egészet, hogy a második fordulóba már csak a legtöbb két szavazatot kapott jelölt kerüljön be, és ezáltal a két forduló alapján bizonyára lehetne eredményt elérni?

ELNÖK: Bocsánatot kérek! Először is nem titkos a szavazás az OKNT ügyrendje szerint. Itt az áll, hogy „Az OKNT általában egyszerű többséggel, nyílt szavazással dönt. Titkos szavazással dönt az elnök és alelnök személyéről, illetve a bizottsági elnökök személyéről, amennyiben az elnökök választását az OKNT magának tartja fenn. Minden más esetben nyíltan szavaz.”.

DR. SZENES GYÖRGY: Akkor most nem.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Ez delegálás.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Megítélésem szerint erre az OKNT szabályzata nyilván nem térhetett ki. Az általános gyakorlat az, hogy bármilyen kérdésben el lehet rendelni titkos szavazást, amennyiben a jelenlévők többsége ezt kéri. Teljesen nyilvánvalóan ilyen ügyről van szó. Személyi kérdésekre nem térhetett ki az szmsz, tehát javaslom, tegyük föl szavazásra, hogy titkos szavazást kér-e a többség vagy sem – szerintem értelemszerűen titkosan kellene szavazni.

DR. KESZEI ERNŐ: Tisztelt Bizottság! Én azt javaslom, hogy változtassuk meg az ügyrendet. Több grémium szavazásában veszek részt, és mindenütt az a gyakorlat, hogy személyi kérdésekben titkosan szavaznak – nem kell ezt szerintem indokolni. Hasonló esetekben akkor nem kell mindig konkrétan kimondani, hogy szavazzunk-e titkosan vagy nem.

ELNÖK: Elfogadjuk ezt a javaslatot? Akkor átvezetjük az ügyrendbe, belekerül egy olyan pont, hogy minden személyi kérdésben titkos szavazással történik a döntés.

KOSINSZKY ZSUZSA: Ha tizenhat egybehangzó „igen” feleletet kapunk most erre a kérdésre.

ELNÖK: Most szeretném föltenni szavazásra, hogy ezt az ügyrendi módosító javaslatot az OKNT elfogadja-e. Aki elfogadja, kezét föl! *(Szavazás.)*

KOSINSZKY ZSUZSA: Egyhangú egyetértés: tizenhét igen.

ELNÖK: Akkor ez erre az esetre is vonatkozik, mert e perctől kezdve – noha ez még nincs leírva – már így működik. Akkor tehát titkos szavazás történik. Ennek a lebonyolítása pedig úgy zajlik, hogy kapunk cédulákat, ezekre a cédulákra mindenki felír egy nevet, és aki a legtöbb cédulán szerepel, az kerül be ebbe a bizonyos...

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Aki a jelenlévők 50 százalékánál több szavazatot szerez az első fordulóban.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Ha nincs ilyen, akkor második forduló.

DR. SZENES GYÖRGY: Gyuri, te akartál javasolni!

DR. SZENES GYÖRGY: Tévedtem.

ELNÖK: A megadott háromból mindenkinek csak egy nevet lehet felírni.

DR. KESZEI ERNŐ: Mi számít érvényes szavazatnak?

ELNÖK: Aki a jelenlévők 50 százalékánál eggyel több szavazatot kap, az tekinthető érvényesen megválasztottnak.

HORN GYÖRGY: Vagy ha nincs ilyen, még egyszer szavazunk.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Akkor marad az első kettő, és arról szavazunk, és akkor eldől. Mert a második fordulóban már nem kell, csak az, hogy ki kapott többet.

(Titkos szavazás.)

DR. SZEBEDY TAS: Kihirdetem a szavazás első fordulójának eredményét. A három jelölt közül Vass Vilmos hat, Závodszky Géza nyolc, Cseh Sándor három szavazatot kapott. Az előzetes megbeszélés alapján, mivel az 50 százalék plusz egy szavazatot nem érte el egyik jelölt sem, Závodszky Géza és Vass Vilmos személyéről kellene egy második fordulóban szavaznunk, és ott, aki eggyel többet kap – mivel tizenheten vagyunk, elvileg lehetséges. *(Közbeszólások: Elvben!)*

(Titkos szavazás.)

DR. SZEBEDY TAS: Egy kis zavar volt, mert az előbb csak tizenhét érvényes szavazat érkezett, mert most tizennyolc, de megszámláltuk, tehát jogos: tizennyolcan vagyunk.

Závodszky Géza tizenegy szavazatot, Vass Vilmos hét szavazatot kapott, tehát megvan az 50 százalék plusz egy és a többség. Gratulálok!

ELNÖK: Gratulálunk Závodszky Gézának.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Igyekszem megszolgálni az OKNT bizalmát.

ELNÖK: Egy formai szavazás még hátra van: Hadházy Tibor elmondja egy mondatban, hogy miről van szó.

DR. HADHÁZY TIBOR: Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Tanács!

Emlékeztetném a tanácsot, hogy jó másfél évvel ezelőtt elfogadta a Digitális Tananyag Minősítő Bizottság ügyrendjét, kérésemre-kérésünkre egy év időtartamra, mert akkor mindannyian tudtuk, hogy éppen változás alatt van a vonatkozó a rendelet, a tankönyvellátásról szóló rendelet. E rendelet megjelenésével – pontosabban e rendelet megjelenése után – testületünk felülvizsgálta ügyrendjét, és néhány ponton, összhangba hozva a rendelettel, korrekciót hajtott végre – amelyek formális korrekciók, ezt szeretném hangsúlyozni.

Ezek után tisztelettel kérem, hogy a benyújtott és a testületünk által jóváhagyott ügyrendet az Országos Köznevelési Tanács szíveskedjék elfogadni és jóváhagyni.

ELNÖK: Szavazásra teszem fel a kérdést: elégséges felvilágosítás volt ez? *(Egyetértő bölintások.)* A bölintásokból látom, hogy igen.

Akkor szavazásra teszem fel a kérdést: aki elfogadja, kezet föl! *(Szavazás.)* Egyhangú igen, Köszönöm szépen. Rátérhetünk az első napirendi pontra.

Tisztelettel és szeretettel üdvözlöm Brassói Sándort, mint az első napirendi pont előadóját, és Marosán Enikőt. Tiéd a szó, Sándor!

BRASSÓI SÁNDOR: Én nem is húznám az időt. Tekintettel arra, hogy az OKNT ügyrendje és a korábbi tapasztalatok alapján az a gyakorlat, hogy az érettségivel kapcsolatos napirendeket először az Országos Érettségi Vizsgabizottságnak tárgyalja meg, ez megtörtént ma reggel, úgyhogy én azt javaslom, adjuk meg a szót az elnök úrnak, hogy ő foglalja össze a bizottság álláspontját, javaslatát az OKNT felé.

ELNÖK: Elnök úr?

HORN GYÖRGY: Az Országos Érettségi Vizsgabizottság megtárgyalta az előterjesztést, 4 igen és 2 nem szavazattal támogatja a 100/1997-es rendelet módosítását, egyben a két „nem” is kifejezi, hogy a vitát követően bizonyos kérdésekben aggodalmait fejezte ki a bizottság.

A bizottság tudomásul vette, hogy maga az érettségi rendszer működésének bizonyos eljárási korrekciójára esetenként és időnként szükség van, és ezt a mechanizmust nyomon követve elfogadja – ez a szavazati arány is ezt bizonyítja -, hogy ilyen fajta módosítások szükségesek. Ugyanakkor a 2. § kitételeivel kapcsolatban fölmerült – végül nem fogadtuk el, csak mint aggodalmat szeretnénk rögzíteni –, hogy szükség lenne ennek az igazgatónak vagy megbízottjának minden nap a jegyzőhöz elmenetelének a megváltoztatására. Ez egyrészt az igazgatókkal szemben egyfajta bizalmatlanságot fejez ki, hogy nem lehet áthelyezni az iskolába, másrészt ebben is vannak elakadási pontok, lehetőségek, például a közlekedési nehézségek. Az elfogadás indoka tulajdonképpen az volt, hogy az az alternatíva, amely szerint ezt minden iskola megtehetné, nem biztosított, mert nincs mindenütt megfelelő, zárható hely, ugyanakkor a lehetőség biztosítása ügyében – hogy egyes helyeken így legyen, más helyeken meg úgy – a bizottság úgy döntött – bocsánat, az volt a szöveg –, nem elég értelmes ahhoz a magyar iskolai környezet, hogy a lehetőséggel élni tudjon. *(Közbeszólás.)* Azért mondtam, hogy bocsánat, és idézőjelbe tettem a kifejezést.

A második ilyen, hogy még mindig a 2.§-sal kapcsolatban felmerült aggodalom, hogy a jegyző a fő vagy kötelező érettségi tárgyak esetében az igazgató nélkül is átszámolhatja. Erre egyáltalán mi szükség van? Aztán úgy döntöttünk, hogy ezt nem vitatjuk, nem olyan fontos kérdés, hogy ebben érdemes lenne akadályt tenni.

Zárójelben megjegyezném, hogy itt egy kényszerpályáról is szó van, hiszen ezekben az eljárásjogi kérdésekben sem az OKNT-nek, sem az OÉVB-nek nincs egyetértési joga, csak véleményt nyilváníthat.

A 4.§-ra vonatkozólag azonban nagyon komoly és érdemi dilemmák merültek föl, olyannyira, hogy az Országos Érettségi Vizsgabizottságnak magát a kérdést is napirendre tűzte a novemberi ülésére. Az érettségi és a felvételi rendszer viszonyának kérdéséről van szó. Ez a paragrafus ugyanis a mi értelmezésünkben nem mond mást, mint azt, hogy visszaállítódik a felvételi rendszer azzal, hogy ha az emelt szint az egyetemi felvételt jelentené, hiszen ahol az egyetem nem kér emelt szintet, ott nincs emelt szint – ezt mondja a paragrafus. Ugyanakkor elfogadtuk, hogy ez költségcsökkentő hatású, hiszen a Brassói úr által jelzett példa, hogy ha filozófiából tavaly huszonketten érettségiztek az országban emelt szinten, és ha ez nem beszámítható, akkor egy vagy két mazochista gyereket kivéve senki. Ez tehát túlságosan drága lenne ehhez képest, de – és ezt szeretném hangsúlyozni – az OÉVB ezt önálló napirendként külön kívánja tárgyalni, a mellett, hogy ezt elfogadta.

Végezetül még egy napirendhez kötődő téma: az érettségi bizottság aggodalmát fejezte ki, hogy ezzel párhuzamosan a költségvetésben az érettségi tervezett költségei nagyjából a harmadára csökkennek, miközben már az idej sem biztosítja az érettségi zavartalan lebonyolítását. Ezzel kapcsolatban is csak ilyen aggodalmakat mondhatunk.

Ennyi történt. Kérdezem az érettségi bizottság tagjait, jól kommentálom-e a néhány órával ezelőtti eseményeket. *(Egyetértő bólintások.)* Köszönöm szépen, befejeztem.

ELNÖK: Kérdés van-e az anyaggal kapcsolatban?

DR. KESZEI ERNŐ: Ez a beszámoló nagyon részletes volt, és világosan kiderült belőle, hogy milyen problémák vannak. Én a második problémakörrel kapcsolatban kérdeznék először, ez pedig az, hogy az én olvasatomban a 4. § nem arról szól, hogy csak azokat a tárgyakat lehet emelt szinten letenni, amit a felsőoktatási intézmények megjelölnek, hogy megkövetelik, hanem azokat a tárgyakat, amik szerepelnek ebben a kormányrendeletben. Nem néztem meg pontosan a listát, de mondjuk felvételi tárgy a kémia – én kémikus vagyok, ezért hozom ezt a példát. Az ELTE jelenleg nem követeli meg az emelt szintűt, a kémia szakra sem, de felvételi tárgyként szerepel. Tehát nem az kell hozzá, hogy bármelyik magyar felsőoktatási intézmény megkövetelje, hanem hogy legyen felvételi tárgy.

HORN GYÖRGY: Azt az aggodalmunkat fejeztük ki, hogy ez egyben ezt is jelenti – majd.

DR. KESZEI ERNŐ: Én nagyon remélem, hogy nem. Ez volt a kérdés, de majd lesz ehhez hozzászólásom is. Köszönöm szépen a választ.

DR. SZABADOS LAJOS: Az 1. §-ban olvasom, hogy „Ha a vizsgatárgy a nemzeti-etnikai kisebbségi oktatásban részt vevő iskola részére készül, be kell szereznii az érdekelt országos kisebbségi önkormányzat véleményét.” Az első részét az összetett mondatnak nem értem, számomra nem pontos. Valaki értelmezze nekem! Honnan tudjuk, hogy arra készül a vizsgatárgy? A nemzeti-etnikai kisebbség az iskolában jelenik meg – a vizsgatárgyakat hol csinálják, hogy előre tudják? Nem értem. Akkor kettő is van ilyen, vagy hogy van ez?

DR. HADHÁZY TIBOR: Ez egy nagyon rövid kérdés, és valószínűleg nagyon egyszerű is rá a válasz – csak én nem tudom. Az 5. §-ban egy számomra érdekes módosítás vonul végig az utolsó oldalon. A 47-50. § (3)-(7) bekezdéséről van szó, ahol „A vizsgázó nevét, születési nevét, születési helyét, idejét, anyja születési nevét” szövegrész helyébe... - mondom, lehet, hogy ezt valami elvárja, előírja – az kerül, hogy a „vizsgázó természetes személyazonosító adatait”. Számomra a természetes személyazonosító adat... *(Közbeszólás: Az ujjlenyomat.)* A szeme színe, magassága – nem a név. Akármelyik rendelet vagy törvény írja is elő, ez egy abszolút furcsa és érthetetlen. Az a kérdés, hogy ezt előírja-e valami.

BRASSÓI SÁNDOR: A közigazgatási hatósági eljárásról szóló törvény előírja az okmányok tartalmát. Ez egy olyan terminológia, ami teljesen egyértelmű: a születési név, a családi név, anyja neve, születési helye és a születés időpontja. Ezeket tartalmazza. E miatt van, hogy az Igazságügyi Minisztérium azt mondja – jogosan –, ezeket nem kell megismételni, mert van egy jogszabályi elnevezése. Magyarul a magyar állampolgárok mindegyikének tisztában kell lenni azzal, mit jelent. De nem kell aggódni, mert a hivatal mindig kiteszi a honlapjára a megfelelő tájékoztatókat. Ez tehát formai módosítás, nem érint lényegi dolgokat.

GÖRBE LÁSZLÓ: Az emelt szintű nyelvi érettségivel mi van most? Sok helyen nem felvételi tárgy, ugyanakkor nyelvvizsgát jelent, ami fontos.

DR. SZENES GYÖRGY: A kérdést nem értem.

GÖRBE LÁSZLÓ: Nem minden nyelv szerepel felvételi vizsgatárgyként.

HORN GYÖRGY: Világos: például a svéd emelt szintű érettségi.

GÖRBE LÁSZLÓ: Vagy a lengyel.

ELNÖK: A kollektív válaszadás helyett adjuk meg a szót Brassói úrnak!

BRASSÓI SÁNDOR: Próbálok végigmenni a feltett kérdéseken.

Keszei úrnak válaszolnék először. Ahogy leírtuk az előterjesztésben is, egyik oldalon a magyar közvéleményben egyre erősebben megjelenik az az álláspont, hogy túl sok az érettségi tárgyak száma, és mindenki azt mondja, csökkenteni kell – csak hogy mit kell csökkenteni, nem tesz hozzá, mert ez rögtön komoly érdeksérelmekkel jár. Ennek a döntésnek vannak előzményei, hiszen az a bizottság, amelyik a minisztérium bizottsága, amelyben a jelen lévők közül is voltak többen is, tavaly kidolgozott egy javaslatot a miniszter számára tavalyelőtt, amelynek a lényege az volt, hogyan lehetne csökkenteni a sokféle vizsgatárgyat. Ezek a javaslatok sokfelé vitték a megoldás lehetőségét. A lényeg, a minisztérium elfogadta, hogy egyeztetve a felsőoktatással, a Magyar Rektori Konferenciával, kialakít egy olyan érettségivizsgatárgy-kört, amely vizsgatárgykör a felsőoktatás számára elfogadható érettségi tárgyként, és ebből érettségi pontként. Erről döntött is a felsőoktatás, illetve a tárca, hiszen a 237/2006-os kormányrendelet tavaly április 27-én jelent meg. Ez tehát már régen hatályos. Ez a kormányrendelet mondja ki azt, melyek azok a vizsgatárgyak, amelyeket a felsőoktatás végső soron a felsőoktatási felvételi eljárás során figyelembe vesz. Ami ebben nincs benne, nem veszi figyelembe. Ezeket felsorolom, elmondom, ha már előkerült. A kötelező érettségi vizsgatárgyak

természetesen igen, ez nem is kérdés. A választható közismereti vizsgatárgyak közül a magyar nyelven a nemzetiségi iskolákban a tanítás nyelvén letett tárgyak, így fizika, kémia, biológia, földrajz, informatika, testnevelés, természettudomány, társadalomismeret, belügyi-rendészeti ismeretek, katonai ismeretek, gazdasági ismeretek, latin – ezek a választható közismereti tárgyak –, és volt az a huszonkét szakmai alapismeret, amelyből megmaradt a rendszerben az egészségügyi, az elektronikai, az építészeti és építési alapismeretek, a gépészeti, informatikai, környezetvédelmi, vízgazdálkodási, közgazdasági alapismeretek, közgazdasági marketing alapismeretek, közlekedési alapismeretek, mezőgazdasági alapismeretek, oktatási alapismeretek és a vendéglátó, idegenforgalmi alapismeretek. Ugyanakkor kiestek bizonyos vizsgatárgyak, mert a felsőoktatás nem kért ezeket emelt szinten a rendszerben. Ezek közé tartoznak például akár azok, amiket Laci említett, tehát például a svéd vagy a holland nyelv, amelyeket nem igényel a felsőoktatás bemenetként. Ettől kezdve ezeket emelt szinten – azt gondolta a tárca – nincs értelme megszervezni, hiszen ebből a felvételi eljárás során érettségi pontot nem lehet számítani. Az egy dolog, hogy a gyerek érdeklődik ezek iránt, de számára ott van a középszintű lehetőség, hogy ezt letegye.

Én is mondtam példaképp, hogy filozófiából középszinten kétszázegynéhány fő van. Ez nem fogja zavarni, mert a jövőben is megszervezésre kerül ez azon tanulók számára, akik ebből szeretnének vizsgázni – vagy akár pszichológiából, médiaismeretből, hittanból stb. De mivel a felsőoktatás nem kéri, a gyerek számára nyilván nehezebb és kockázatosabb összeszedni az érettségi pontszámot a felvételi eljárásban emelt szinten. Ebből következően logikus módon valószínűleg nem fogják a gyerekek választani az emelt szintet, hiszen nagyobb a kockázatuk, hogy kevesebb pontot érnek el.

A nyelvek esetében fölmerült még kérdésként: angol, német, francia, olasz, orosz, spanyol nyelvekből minden további nélkül megszervezésre kerül az emelt szintű nyelvvizsga, tehát a nagy nyelvekből. Ez megint azt mutatja, hogy a gyerekek túlnyomó többsége számára ezek nem okoznak korlátozást. Azokat a kis létszámú érettségiket érinti, ahol öt-tíz-tizenöt-húsz tanuló lenne az országból, miközben egy tétel elkészítési költségei elérik a félmillió forintot. Ennek azért van ezen az oldalon költségcsökkentő hatása. De nem a költségcsökkentés volt az elsődleges ok, hiszen ezen nagyon sokat nem lehet nyerni, hanem inkább a lebonyolítás, a megszervezés nehézségei, azok a kockázatok, amelyek ezzel járnak.

A Ket.-re válaszoltam.

Szabados úrnak mondanám, hogy ez a szakasz kizárólag az akkreditált vizsgatárgyakra vonatkozik. Lehetőség van az 1995-ben kiadott 100-as kormányrendelet alapján egyedi, akkreditált vizsgatárgyakat létrehozni, például a pszichológia is egy ilyen vizsgatárgy lehet: ha egy iskola úgy dönt, hogy ő, élve a lehetőséggel, a jogszabály alapján egyedi vizsgatárgyat akkreditál. Lehetőség van arra is, hogy nemzeti-etnikai oktatásban érdekelt iskola számára valami saját, olyan vizsgatárgyat akkreditáljanak, amit az adott intézmény használni fog. Ez egy olyan speciális terület, amiben az érintett országos kisebbségi bizottság egyetértését ki kell kérni, hiszen kisebbségi törvénybe ütköző dologról van szó.

DR. SZEBEDY TAS: Nekem csak egy értelmezési kérdésem van, tehát nem a nyelvi érettségiről szóló döntés racionalitásáról beszélek, hanem az eljárásról. Ez azt vonja maga után, hogy az eljárás szintjén csak azokból a nyelvekből kaphat nyelvvizsgát érő érettségit a tanuló, amelyik egyetemi felvételi pontként is létezik. Ez a tanuló részéről visszalépés, mert eddig választhatta a lengyel, spanyol, cseh, holland nyelveket – amiből volt akkreditált emelt szint. Hangsúlyozom csak az eljárás részét kell tudatosítani, hogy az változik meg, és csak azokból

tehető emelt szintű érettségi – mert az eredeti rendszerben az informatika emelt szint jelentett ECDL-vizsgát, ha jól tudom...

BRASSÓI SÁNDOR: Most már mind a kettő, ha jelesre teljesít.

DR. SZEVEDY TAS: És az emelt szintű nyelvi érettségi jelentett középfokú nyelvvizsgát.

BRASSÓI SÁNDOR: Ha elérte a hatvan százalékot.

DR. SZEVEDY TAS: Magyarul itt történik egy visszalépés.

BRASSÓI SÁNDOR: Ha megnézzük ezeket a nyelveket, hogy hány tanuló jelentkezett, megint nagyon kicsi számot kapunk. Ez méltányosság kérdés, fölvállalja-e az állam, hogy az adófizetők pénzéből a nyelvvizsgarendszer működtetése helyett megengedi a tanulók egy bizonyos csoportja számára – aki valami családi ok miatt Finnországban, Svédországban, Hollandiában töltött valamennyi időt, és megtanulta a nyelvet –, hogy viszonylag költséges érettségi rendszer működtetésén keresztül térítésmentesen nyelvvizsgát adjunk, szemben azokkal a gyerekekkel, akik az iskolában tanulják a nagy nyelveket. Ez is arra mutatott, hogy méltányosabb, ha az állam ebből visszalép, és azt mondja, ezek a gyerekek menjenek el a nyelvvizsgaközpontba, fizessék be a nyelvvizsga díját, és szerezzenek nyelvvizsgát.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Csak információként mondom, hogy a holland abban emelkedik ki ezek közül, hogy a református gimnáziumokban – több református gimnáziumban – a holland-magyar kapcsolatok miatt van holland osztály. Tehát nem egyedi.

(Megérkezik dr. Vekerdy Tamás.)

ELNÖK: Van-e további kérdés?

DR. KESZEI ERNŐ: Jól értem, hogy akkor például az előbb említett református gimnáziumok akkreditálhatnak egy emelt szintű holland érettségit?

HORN GYÖRGY: Normál érettségit tehetnek ez után is hollandból középszinten.

BRASSÓI SÁNDOR: A jogszabály eddig is csak középszintű vizsgatárgy-akkreditációt engedett meg, akkor, ha a kiadni kívánt követelmény eltért a meglévő rendszerektől.

ELNÖK: Az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának témájában van-e további kérdés? *(Nincs jelentkező.)* Hozzászólás?

DR. KESZEI ERNŐ: Ismét visszautalnék az OÉVB véleményére, és a felvételi kontra érettségi kérdéskörben szeretnék egy hozzászólást tenni.

A történetet ott kezdem, hogy legalább húsz évvel korábban, mint ahogy bevezetésre került ez az érettségi rendszer felvételi értékben, központi felvételik voltak, amik lehettek érettségik is. Megkapták a tanárok a felvételi másolatát, és az lehetett egy érettségi, a gyerek választhatta meg, hogy ezt tartja érettséginek vagy nem. Tehát központi felvételi volt akkor is.

Annak volt egy előnye, ami most derült ki. Amire hivatkozom, az ELTE-n Radnóti Katalin nagyon széles, országos méretű felmérése. Majdnem minden, az új bolognai rendszerben és az új érettségi rendszer szerint felvételt nyert hallgató körében kémia és fizika felmérőket írtak, az országban majdnem mindenütt. A megállapítás, tömören összefoglalva, hogy a felvételi pontszámtól független a középiskolás tananyagot számon kérő, az egyetemeken által megíratott egységes – minden egyetemen ugyanazt a feladatsort írták meg – feladatokra kapott pontszám. Ez azt jelenti, hogy az érettségi, ami alapján a felvételi pontszámot kapják a leendő hallgatók, nem méri azt a képességigényt, amire a felsőoktatási intézmények igényt tartanak. Szerintem egy dolog van nagyon elrontva itt, mégpedig az, hogy a régi központi felvételik igény szintje elsüllyedt, és az új emelt szintű érettségik kidolgozottságában nem jelentkezett.

Én tehát azt javaslom, hogy az OKNT is foglalkozzék ezzel a kérdéssel, ne csak az OÉVB, abból a szempontból, hogyan lehet összeegyeztetni a felsőoktatási igényeket és az emelt szintű érettségi igényeit. Ezzel kapcsolatban megfogalmaznám azt is, hogy az emelt szintű érettségire is igaz ez a függetlenség, tehát hogy nem méri az érettségi pontszám, mennyire alkalmas a felsőoktatási tanulmányok végzésére a középiskolai tananyagból felkészítve, de a korreláció szorosabb, mint a középszintű érettségénél. Felmerülhet az is, hogy az OKNT esetleg javasolja, hogy a felsőoktatási intézmények fontolják meg, és kérjék az emelt szintű vizsgát.

Köszönöm szépen.

HORN GYÖRGY: Tisztelettel javasolnám, hogy a november 5-ei OÉVB-ülésen szeretettel várunk... *(Dr. Keszei Ernő: Kérek szépen egy meghívót majd! – Kosinszky Zsuzsa: Jegyeztem.)* Utána idekerül, az OKNT elé is. Tehát azt javaslom, hogy ezt úgy tárgyaljuk. Napirenden van, megbeszéljük.

A jelenlegi emelt és középszintű érettségi követelményének meghatározásában több mint a fele felsőoktatási szakember volt – ennyit a benne van vagy nincs benne kérdésről. Köszönöm.

DR. HADHÁZY TIBOR: Tudom, hogy ez nem szorosan ehhez a kérdéskörhöz tartozik, de egy mondatnyi kiegészítést tennék hozzá. A felvételi pontok számítása nem egyféle módon történik. Akkor kell egy finomabb szerkezet. Én is ismerem Radnóti kollégánál vizsgálatán belül, hogy kik jutottak be úgy, hogy az érettségi volt duplázva, és kik a hozott pontokkal. A hozott pontok szerintem jobban torzítanak, hiszen a középiskolák mélyen érdekeltek a továbbtanulás segítésében. Köszönöm szépen.

GÖRBE LÁSZLÓ: Csak egy mondatot szeretnék mondani. Jelen pillanatban azzal borzolja az ifjúság kedélyét egy csomó egyetemen, hogy kiírják, miből kell emelt szintű érettség tenni, ami szerintem törvény szerint nincs meg, ami a felvi-lapon megjelenik.

Igazából azt szeretném mondani, hogy a kötelező érettségi tárgyaknál – magyarnál, történelemnél, matematikánál, angolnál, németnél –, ami nagyon nagy mennyiségű, megértem a rendszert, de a többiből lehetne többet átvenni egy nap. Egy-két dologért megyünk reggel hatkor. Ez óriási megterhelés az iskolának, ami nem biztos, hogy arányban áll a kapott értékkel.

DR. SZABADOS LAJOS: Kérem szépen az anyag szerzőjét, hogy „Az előterjesztés célja 1.1” mondatot legyen kedves átolvasni. Engem egy kicsit bántott ez a mondat.

A második: én egy helyre odaírtam, hogy „dedó”. Ennek az az oka, olyan aprólékossággal magyaráz, mintha itt nem értelmes emberekről lenne szó. Lehet, hogy a törvénykezés miatt erre szükség van, de én helyettük megsértődnék, hogyha ilyeneket írnak. Akkor már terjeszteném

tovább ezeket a pontokat, hogy mit lehet egy igazgatónak előző este vacsorázni, ehét-e tejfölös-gombás valamit – mert esetleg olyan jön közbe, ami miatt nem tudja megoldani. Én, bocsánatot kérek, ilyen szintűnek érzem.

A harmadik apró megjegyzésem pedig az, hogy túl sokba került nekünk ez a kétszintű érettségi. Kíváncsi lennék, hogy mibe került. Az Országos Köznevelési Tanács leszavazta a kétszintű érettségit, és azóta is megy tovább. Két évvel ezelőtt azt mondta a hivatal illetékese, hogy be kell vallani, megbukott a kétszintű érettségi. *(Közbeszólások. – Brassói Sándor: Ezt a hivatal nem mondta soha.)* De igen! Teljesen mindegy, hogy ki mondta: a hivatal képviselője mondta. Akkor azt mondtam, azt kérném szépen, tisztelettel, a másik oldalról, most nehogy elinduljon egy kapkodás, hogy gyorsan változtassunk rajta, tessék kifutási időt hagyni. Én most nem látom értelmét a kétszintű érettséginek – el is hangzott, csak nem ilyen durván, mint én mondtam. Köszönöm szépen. Most sem látom értelmét.

ELNÖK: További hozzászólás?

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Nekem csak egy nagyon egyszerű. Amíg nem Nádasy Ádám írja az anyanyelvi érettségi követelményeit, addig a 2/a pontban „az iskolák kiértékelése” helyett „az iskolák értesítése” szerepeljen a szövegben. Ez az ige nem igényel befejezettségre utaló igekötőt – már elnézést, de adjunk az igényes szövegre!

ELNÖK: Van egy kérdésem. Az 5. oldalon van az a) pont, „a dobozok tartalmának” stb. Az utolsó fél mondatban az van, hogy mindazok száma tekintetében megfelel-e az iskola vizsgaszervezési igényének. Helyes-e ez az „igényének” kifejezés, vagy kötelezettségének kellene. Ez az „igény” számomra túlzottan labilis fogalom.

HORN GYÖRGY: Az igény ez esetben mást jelent. Azt jelenti, be kell adnod az igényedet arra, hány gyerek érettségizik.

ELNÖK: Akkor ez az én tájékozatlanságom – bocsánat!

GÖRBE LÁSZLÓ: A hatodik oldalon, a (3) bekezdésben lehetne egy kiegészítés, hogy a kisebb tárgyaknál egyszerre is átveheti az igazgató. Ebben a helyzetben segítené. Vagy „a nem kötelező tárgyak esetében” – és akkor egyértelmű.

ELNÖK: További hozzászólás? *(Nincs jelentkező.)* Brassói úr!

BRASSÓI SÁNDOR: Szabados úr fölvetésére válaszolnék elsőként. Emlékszem, amikor itt ültünk a kétszintű érettségi bevételek vizsgálatával, a hivattal együtt, de nem emlékszem arra, hogy a hivatal részéről bárki ezt mondta volna. Ezt azért mondom, mert jegyzőkönyv készül az ülésről. A hivatalos jelentésben, amit a tárca és az Oktatási Hivatal az OKNT elé tárt – és amit az OKNT egyhangúlag elfogadott –, nem volt erről szó, hogy a kétszintű érettségi ne vált volna be. Azok az elvek, amelyek akár a szervezés szempontjából a sztenderdizáció, akár az oktatás korszerűsítése kapcsán megtárgyalásra kerültek, nem erről szóltak. Csak azért mondom, mert az én emlékeim másról szólnak.

A másik, hogy az előterjesztés indoklása, a vezetői összefoglaló miért ilyen alapos vagy részletes. Ez a szöveg nem az OKNT részére készült. A testület nem várhatja el, hogy az OKNT-

nek külön összefoglalót készítsünk. Ez egy olyan anyag, amit megkapnak a jegyzők, az összes megyei önkormányzati fenntartású intézmény képviselőjében eljáró érdekvédelmi szervezet, művészeti szervek – ők is érettségiztetnek -, hogy véleményezzék az anyagot. Ezért minden vezetői összefoglaló általában a közigazgatás részére készül, tehát ilyen szempontból megvan az előnye, mert ha az ember olyan anyagot kap, amihez esetleg nem ért, segít számára értelmezni a vezetői összefoglaló. Ez tehát nem a te számodra készült...

DR. SZABADOS LAJOS: Köszönjük, hogy felülértékelte bennünket.

BRASSÓI SÁNDOR: Elhangzott még a javaslat, hogy tegyük be a nem kötelező érettségi tárgyak esetében – ezt továbbítjuk a döntéshozónak. Ennek vannak kockázatai, majd a tárca vezetése eldönti, bevállalja-e vagy sem ezt a döntést. Azzal is számolni kell, hogy a tételek esetleg olyan helyen vannak őrizve, ami fölveti a nagyobb esélyét annak, hogy idő előtt kikerülnek, akkor viszont komoly probléma lehet.

ELNÖK: Engedtesse meg egy viszonyválasz arra, amit te mondtál. Teljesen indokolt volt a megjegyzés, hogy az 1. pont első bekezdése – amely arról szól, hogy a módosítás legfontosabb eleme – nyelviileg egyszerűen zavaros, értelmezhetetlen mondat, úgy rossz, ahogy van: „A módosítás legfontosabb eleme az emelt szinten tehető vizsgatárgyak számának racionalizálása oldaláról és a felsőoktatási rendelettel történő összehangolása miatt egyszerűsítik a vizsgarendszert.”

BRASSÓI SÁNDOR: Köszönjük, javítjuk. Ettől kezdve nincs szerepe, csak tájékoztató, de javítjuk.

ELNÖK: De ha már olvastuk... Van-e még? *(Nincs jelentkező.)* Akkor az a kérdésem, hogy az OKNT elfogadja-e az előterjesztést? *(17)* Ellenszavazat? *(Nincs jelentkező.)* Tartózkodás? *(2)*

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Csak a jegyzőkönyv számára: az „elfogadás” szó jogszerű-e? Merthogy tájékoztatót kaptunk, amit meghallgattunk, szívesen beszélgettünk róla.

ELNÖK: Köszönöm a korrekciót, pontosítást: tudomásul vettük.

Áttérhetünk a kerettantervek kiadásának, jóváhagyásának rendjéről szóló előterjesztésre – szintén Brassói Sándor az előadó, és meghívottként jelen van Szakácsné Nemere Györgyi szakmai referens. Brassói úré a szó.

BRASSÓI SÁNDOR: Maga a rendelet az OKNT számára jól ismert, hiszen a kerettantervek jóváhagyásának folyamatában az OKNT folyamatosan részt vesz, és komoly szakmai feladattal segíti a jóváhagyás folyamatát. A rendelet módosításának több oka van, mindegyik nyomós ok.

Az egyik, ahogy le is írtuk a vezetői összefoglalóban: azért szükséges, mert az a magasabb szintű jogszabály, a törvény, a közigazgatási hatósági eljárások szabályairól szóló törvény EU-harmonizáció miatt megváltozott, ezért az eljárási díjak kiszabása, az eljárásban közreműködő személyek, szervezetek kirendelésének módja, illetve a hatósági feladatot ellátó szerv vagy szervezet megjelölése változik. Ilyen értelemben ez egy nagyon fontos változás. Az

OKNT ez ellen nem nagyon tud mit tenni, mert ez egy jogszabályi összefésülése a törvénnyel a kerettantervi rendeletnek. Ezzel kapcsolatban sokat tenni nem lehet.

Más dolog, hogy szintén a Ket. – a közigazgatási hatósági eljárásról szóló törvény – módosította a közoktatási törvényt. Ennek megfelelően a kerettanterv tekintetében az OKNT-nek ez az egyetértési jogosultsága véleményezési jogosultságra változik. Ebből fakadóan ez már sokkal jobban érinti az OKNT-t, de mivel törvénybe került be, az OKNT egy dolgot tehet – legfeljebb nem ért vele egyet, de ilyen értelemben ez kötelező. Megtörtént, az Országgyűlés így döntött.

A harmadik dolog maga az eljárás folyamata. A hivatal a benyújtást követő egy meghatározott napon belül megküldi az anyagokat a tárcán keresztül az OKNT-nek, az OKNT-nek pedig változik a véleményezési határideje: a korábbihoz képest csökken. A törvény írja elő, hogy legfeljebb hány nap lehet. Itt is fel kell függeszteni az eljárást, amíg a megfelelő szakértői munka folyik, és utána az OKNT véleménye a miniszteren keresztül kerül vissza az Oktatási Hivatalhoz mint elsőfokú hatósághoz, amelyik utána a kerettantervet – amennyiben a benyújtója kérelmezte – kihirdeti. Ennek a kihirdetésnek ez alapján meg kell történnie.

Ami fontos, hogy a korábbiakban volt lehetőség rá, hogy amennyiben a miniszter elfogadja a kerettantervet, az eljárási díjat vissza lehetett igényelni. Ez most megszűnik, megint csak a törvény miatt. A jogalkotónak az az álláspontja, hogy ha már egyszer a közigazgatás dolgozik valamivel, aminek alapvetően a fedezete sincs tervezve – nem is lehet tervezve – az államháztartásban, ennek megfelelően az eljárási díj marad a rendszerben, hiszen az magának az eljárásban részt vevő szakértőknek a munkáját, bérét kell hogy fedezze.

Ezek azok a dolgok, amik több ponton változtatják a jogszabályt.

Ami még e módosítással együtt fut – és erről az OKNT már tárgyalt, el is fogadta egy korábbi ülésen –, az pedig az, hogy az Arany János Tehetséggondozó Programhoz és a Kollégiumi Programhoz készültek kerettantervek, amiket a kerettantervi bizottság véleményezett, az OKNT megtárgyalt és elfogadott. Ezek tehát már OKNT által jóváhagyott dokumentumok, és ezzel a kerettantervi módosítással kerülnek ki. Az a célja, hogy az Arany János programok rendszerén belül azoknak a szabályozása, amelyeknek van iskolai, illetve kollégiumon belüli előkészítő évfolyama, a jelenlegi miniszteri ajánlás típusú, nem jogszabályi szintű szabályozás helyett koherens, jogszabályi szintű dokumentumokkal legyen körbevéve, kijelölve az ott végzendő munka.

Röviden azt gondolom, ennyit érdemes az anyagról elmondani.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdések? Trencsényi László!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A kérdések bizottság mai ülésének kérdései, majd néhány hozzászólás.

A (11) bekezdés szerint a tantervet benyújtó kérésére kihirdethető a kerettanterv. Ez a mondat tartalmazza-e azt az opciót is, hogy a miniszter megtagadja a kihirdetést, vagy a szerzőnél van a jog, ha ő kéri, akkor automatikusan?

BRASSÓI SÁNDOR: Hogyha kéri.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Akkor ez egyértelmű, mert eddig erről vita volt.

A második kérdésem pedig, hogy úgy gondolja-e a jogalkotó, hogy az első oldalon az 5. § (2) bekezdés, a Kerettantervi Bizottságnak közreműködőként való megjelölése pontosan

definiálja-e, illetve játékteret ad-e a Kerettantervi Bizottságnak. De facto két urat szolgál, a rendelet után pláne: egyszerre szolgálja a minisztert, aki tőle véleményt kér, és a döntéshozó Oktatási Hivatalt. A „közreműködik” azért jó, mert ezt a játékteret lehetővé teszi. Így van-e gondolva? (*Brassói Sándor: Igen.*)

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Itt fölmerül, hogy a szolgáltatási díj visszaigénylésére volt lehetőség, amíg kevés volt a kerettanterv, serkenteni kellett – gondolom, az is belejátszik, hogy most már van elegendő. Az volna a kérdésem, körülbelül mennyi kerettanterv van most, és hogy nagyjából milyen arányban használják az iskolák, tehát milyen arányban vannak még csak helyi tantervek kerettanterv gyanánt, tehát hogy nyomult be a kerettanterv az iskolákba. Ez nagyon érdekes kérdés.

A másik, hogy akkor most igazából mi a Kerettantervi Bizottság szerepe, mert remélhető, hogy ennél több. Zárójelben mondom – ez már nem kérdés, inkább morgás magunk felé –, hogy nekünk előbb-utóbb az Országgyűléshez kell fordulnunk. Mert vagy fenntartanak egy OKNT-t, ami egy legitim szerv és jogosultságai vannak, vagy így vegetálva, hogy van is meg nincs is, meghallgatni kötelesek vagyunk, de dönteni nem tudunk – hát legalább a kerettanterv-ügyben az OKNT-nek mindig nagyobb szerepe volt a NAT-ban és a kerettantervekben, tehát ilyen helyeken vissza kellene igényelni a jogosultságunkat, ha nincs. De a kérdésem az, hogy mennyi van.

ELNÖK: Van még kérdése valakinek? (*Nincs jelentkező.*)

Az én kérdésem kapcsolódik ahhoz, ami az előbb elhangzott, hogy a vezetői összefoglaló második oldalának második „pötty”-e – a Hivatal a kerettantervet mellékletekkel együtt megküldi az oktatási és kulturális miniszternek, hogy kikérje az OKNT, az OKB és a Közoktatás-politikai Tanács véleményét.

Tehát az én kérdésem arra vonatkozik, hogy és akkor mi van... Kikéri a véleményét – pont. Mit kezd a véleménnyel?

BRASSÓI SÁNDOR: Dönt.

ELNÖK: A kérdésemet tovább konkretizálom: meg kell-e jelenjék az OKNT véleménye a nyilvánosság számára? Mondjuk az OKNT nem értett egyet, ennek ellenére a miniszter úgy döntött, ahogy döntött – tud-e róla...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Nem ő dönt, hanem a hivatal. A miniszter csak „postás”.

ELNÖK: Helyes. Akkor a hivatal dönt. Legalább publicitást kap-e az OKNT véleménye vagy sem?

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Ha az OKNT kilép vele a nyilvánosság elé, akkor igen.

BRASSÓI SÁNDOR: Ha a tárca honlapját megnézi bárki – válaszolva Karlovitz úrnak –, a közoktatásnál bal oldalon ott található, hogy NAT és tantervek. Tematikus linkeket készítettünk el azért, hogy mindenki lássa, a drogrevenziót, környezeti nevelést stb. Az Oktatási Hivatal oldalán külön a közoktatási területen ott van, hogy akkreditált kerettantervek. Az összes

megtalálható PDF-ben a miénken tehát, a hivatalnál pedig Word-fájlban, hogy le tudják tölteni az iskolák. Gyakorlatilag tizennyolc, tizenkilenc...

SZAKÁCSNÉ NEMERE GYÖRGYI: Attól függ, hogy bontjuk. A sulinovás kerettantervek nagyon fel voltak szeletelve, végül összeszerkesztettük egybe. Az Oktatási Hivatal honlapján van huszonvalahányas bontásban, nálunk meg hármas bontásban. Ha így vesszük, akkor jóval harminc fölött van a kerettantervek száma. Ha a sulinovást összerakjuk olyan struktúrába, ahogy azt használni is lehet, akkor mondjuk nyolccal kevesebb – de sok van.

BRASSÓI SÁNDOR: Az eredeti kerettanterv, a 2001-es, vagy a minisztérium által kiadott, vagy az egyedileg akkreditált – akár a Waldorf vagy a katolikus – kerettanterv címenként megtalálható, tehát viszonylag sok van.

Nem olyan régen megkértük a honlapszerkesztőket, készítsenek egy statisztikát, hogy akár az iskolaotthonost, a nem szakrendszerűt vagy az integráltat használják-e és milyen gyakran az intézmények. Nagyon aktív a rákikkelés, tehát az iskolák számára elérhető, letölthető, használható. A letöltések száma tehát viszonylag nagy, több száz. Ami viszont kérdés, hogy mennyire épül be az iskolák munkájába. Ezzel kapcsolatban nem tudok választ adni, mert csak vélelmezhetem – az én saját privát véleményem meg nyilván senkit nem érdekel. Az ÚMFT-n belül készül viszont egy, az OFI által szervezett kutatás, elemzés, amit Vágó Irén vezet – aki a témának rangos szakértője –, ami pontosan azt fogja az elkövetkező egy évben megvizsgálni, hogy az iskolák felé a 2007-es átdolgozott NAT, az ahhoz készített kerettantervek hogyan implementálódnak, milyen szinten használják. Ez a kutatás el fog készülni egy éven belül, és mindenki számára hozzáférhető lesz. A választ tehát így tudom megadni Karlovitz úrnak.

János további fölvetése, hogy van-e az OKNT-nek szerepe a kerettantervekben meg a tartalmi szabályozásban. Hadd emlékeztessenem az OKNT-t – itt ültél abban az időben is, tehát pontosan emlékszel –, hogy 1999-ben az akkori törvénymódosításnak volt egy olyan eleme, ami az OKNT-nek az addig meglévő egyetértési jogát megvonta. Akkor az volt a törvény érvelése, hogy a kormány egy végrehajtó szervezet, akinek a kormányprogramot meg kell valósítani, és alkotmányossági szempontból – lehet, hogy jogilag nem fogalmazok tisztán, elnézést, nem vagyok jogász – abszolút megkérdőjeleződik a kormány végrehajtó funkciója azáltal, hogy bizonyos jogosítványokkal nem rendelkezik, hiszen egy másik szervezet egyetértéséhez van kötve. Akkor ez a dolog abszolút kiállta az alkotmánybírói próbát, és fel se merült, hogy ebből probléma lenne. A 2002-es módosítás visszavonta az OKNT egyetértési jogosítványait bizonyos tartalmi kérdésekben, amit a törvénymódosítás megint visszavont, mondván, hogy a kormány végrehajtó hatalma korlátozódik jelentősen, és nem tudja megvalósítani, amit szeretne. Ezért kapott az OKNT véleményezési jogosítványt a korábbi egyetértési helyett.

Ilyen értelemben részben már válaszoltam arra is, amit elnök úr fölvetett.

A hivataltól a miniszter-OKNT-Kerettantervi Bizottság megkapja a dokumentumot, amit valaki benyújt – akár fenntartón keresztül egy iskola. Szakértők bevonásával megvizsgálja, kialakítja a véleményét a Kerettantervi Bizottság, eljuttatja az OKNT-hez – ahogy eddig is –, az OKNT ad erről egy álláspontot, és a miniszter küldi tovább a hivatal felé. Amikor a hivatal határozatot hoz a kerettanterv elfogadásáról vagy el nem fogadásáról, akkor neki ezt indokolnia kell egész részletesen. A határozatnak egy fontos szakmai, tartalmi, formai eleme az indoklás. Ebben nyilván hivatkoznia kell arra, hogy az Országos Köznevelési Tanács Kerettantervi Bizottságának mi volt a véleménye. Ez nem a nyilvánosság, csak a benyújtó felé, a határozatban történő véleménye a közigazgatásnak. Ilyen értelemben azt gondolom, nem fog a nyilvánosság

elé kerülni. Ehhez ilyen értelemben nincs köze a nyilvánosságnak. Az más kérdés, hogy az OKNT dönthet úgy, hogy megtárgyalta, és néhány gondolatot hozzátesz a napirend végén az adott kerettantervhez, ami a bizottsági ülésen elhangzik, hogy ezért meg ezért támogatja, vagy ezért meg ezért nem támogatja.

ELNÖK: Köszönöm.

DR. SZEBEDY TAS: A mai napon az érettségi bizottság tapasztalatához, meg a Karlovitz János kollégánk fölvetéséhez is kapcsolódik egy dolog, amit az OKNT-nek legalábbis érdemes lenne észrevételeznie. Van egy szakmai konzultációs rendszer, ami bizalmi alapon működik. Az OKNT a véleményével igenis tud orientálni bizonyos dolgokat, ha ezek erőteljesek, jól artikuláltak és az érvek világosak. Természetesen, ha ez politikai szintre kerül, akkor a parlament az ilyen döntéseket felülírhatja, de az OKNT ennek nyilvánosságot adhat, tehát megvan a lehetőség rá, hogy a nyilvánossággal közölje, ő ezt szakmailag aggályosnak tartja.

Amit nehezebb kérdésnek érzek, amikor a parlamenti képviselői indítványok a minisztériumot mint hivatalos szervet hagyják ki abból az előkészítő folyamatból, ami nélkül szerintem nagyon sok kockázatot vállal a törvényhozás. Az a fórum, amely arra hivatott, hogy szakemberekkel és korporatív intézményrendszerrel segítse, hogy ezek szakmailag előkészített döntések legyenek, kimarad, és a képviselői indítványról egy felsőbb fórum, kihagyva az előkészítést, akár a miniszter tudtán kívül, vagy bármilyen intézkedési lehetőségén kívül dönthet. Szerintem erre lenne célszerű legalábbis egy állásfoglalást megfogalmazni, hogy ezt a törvények átláthatósága, áttekinthetősége és szakmai betarthatósága miatt nagyon nem tartjuk jó eljárásnak. Ez pont az érettségi miatt merült fel. A vizsgabizottságnak meg az OKNT-nek adott véleményeitől szinte függetlenül jelent meg egy képviselői indítvány, és hozott változásokat.

HORN GYÖRGY: A polgári demokrácia egyik alapkérdését feszegeted.

DR. SZEBEDY TAS: De ha a parlament átveszi az összes szakmai döntést...

HORN GYÖRGY: Ez messze túlmutat ezen – bocsánat, elnök úr!

Amit Szabedy Tas fölvet, minden konkrét esetre igaz, és egyet is értek, de ezzel egy olyan elvi kérdést vet fel, ami szerintem messze meghaladja a lehetőségeinket. Ez egy alapkérdés, hogy a parlamentben bármely képviselőnek szabad vagy kötött mandátuma van. Ez olyan kérdés, amit szerintem ma ne vitassunk meg, mert nem hinném, hogy helyénvaló volna, ha az OKNT-nek joga lenne korlátozni bármely képviselőt abban, hogy ő javaslatot tegyen.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: A rendi országgyűlésben kötött volt.

HORN GYÖRGY: De azért mondom, nem szeretnék visszatérni a rendi társadalom viszonyai közé.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Most lenne kérdésem azzal kapcsolatban, milyen jogosultsága van a benyújtónak, ha elutasítja a hivatal. Fellebbezési lehetőség van-e? Első szinten nyilván igen, második szinten a miniszternek feltehetően van lehetősége, de ebből ez nem derül ki.

ELNÖK: További kérdés? Keszei úr!

DR. KESZEI ERNŐ: Nem kérdés, csak az előző vitához, ami elnökhelyettes úr és Horn György között folyt, azt szeretném hozzáfűzni, hogy a Magyar Rektori Konferenciának van egy olyan állásfoglalása, amelyben azt kéri, hogy a felsőoktatási törvényt egyéni képviselői előterjesztések alapján ne lehessen megváltoztatni.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Ehhez az egész alkotmányossági rendszert kellene megváltoztatni.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: A Kerettantervi Bizottság mai ülésének két felvetését tolmácsolom kérdésként. Van-e módja, van-e szándéka a jogalkotónak ezen rendelet keretei között válaszolni két kihívásra – azzal a háttérismerettel, hogy pangás van a kerettantervek gyártásában. Úgy tűnik, hogy a folyamat kifulladt, és különböző okokból megállt. Ez lehet jó is, de nem biztos, hogy jó folyamatokat tükröz. Van-e mód lazítani, különösen, ha nincsen visszatérítési ígérvény, teljesen liberalizálni, hogy akár a nagymamám is nyújthasson be kerettantervet, ha van rá 300 ezer forintja, és meg tudja fizetni a bírálatot. Ebből a mondvacsinált helyzetből, hogy a Sulinovának Rákóczi Ferenc Gimnáziummá kellett válnia stb., stb., ebből a csapdából készül-e kilépni a jogalkotó, vagy ezzel már nem foglalkozik?

A másik: érdemes-e végiggondolni, hogy a benyújtott kerettanterveknek határozott időre szóljon az akkreditációja? Most végtelen, tehát örökké való, túlél minden Nemzeti alaptantervet – egyebekről nem is beszélve – egy kerettanterv, ha arra egyszer bárki azt mondta, hogy akkreditált kerettanterv. Valami módon nem volna érdemes a határozatot úgy hozni, hogy ez a kerettanterv hatályban van öt évig, nyolc évig, ciklus végéig, vagy a NAT változásáig? Kérdezem, hogy van-e erre szándék.

BARLAI RÓBERTNÉ: A NAT változásával mindenképpen.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Nem. A NAT változása nem vonta magával az előtte kiadott kerettantervek hatályának visszavonását.

BRASSÓI SÁNDOR: Egyrészt a törvény szabja meg, a 131. § ezt. Ehhez nem kívánt hozzájárulni a jogalkotó, és a kormányzat sem kezdeményezte ennek a módosítását. Feltételezem, az is az oka, hogy egyfajta garanciát is jelent, ha nem csak egy iskola – adott esetben egy nagymama – kreál egy kerettantervet, hanem feltételezi ezt a fajta szakmai egyeztetési mechanizmust a jelenlegi jogszabály. Egy iskola, egy fenntartó, egy pedagógiai műhely együttműködve nyújtja be a fenntartóján keresztül, egy nevelési-oktatási intézményen keresztül. És ha már egy nevelési-oktatási intézmény magára veszi ennek az ódiúmat, feltehetően ő is végiggondolta, hogy ez a kerettanterv intézményi szinten a valóságban, legalább teoretikusan kipróbált, megvalósítható, és ez már egyfajta garanciát jelent a végrehajtásához, a bevezetéséhez. Ha ez kikerülne, akkor bizonyos garanciák kerülnének ki a rendszerből. Ez nem merült föl.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Ezért volt, hogy a Rákóczi Gimnázium nyújtotta be... - ez a kedvencem.

BRASSÓI SÁNDOR: Nyilván ki lehetett volna kerülni. Nem lett volna ilyen probléma, ha már előtte is intenzívebben együttműködtek volna, akkor talán nem lett volna ilyen kirívó.

A másik, hogy korlátozott időre szóljon, meg hogy a NAT-tal nem módosul... Jelentem, azért a NAT-tal ezeket mi módosítottuk. Amikor például a 2003-as a költségvetési törvény miatt bizonyos évfolyamokon csökkentek az óraszámok, az akkor meglévő egy kerettanterv – úgymond az állami, nagy kerettanterv – módosítva lett. A 2006-2007-es felülvizsgálatnál pedig szintén a teljes eredeti kerettantervet a kompetenciák mentén. Ez volt az első, amit – emlékeztek rá – hoztunk is, hogy a tankönyvvé nyilvánításhoz rendelkezésre álljon egy felülvizsgált kerettanterv. Amik a mi kerettanterveink, ilyen értelemben natosítva vannak. Az más kérdés, hogy az egyedileg akkreditáltakkal mi a helyzet. Megmondom őszintén, nem gondolkodtunk rajta, hogy törvényben rögzítsük. Egyébként szerintem a gyakorlat felülírja, mert ezek a rendszerek kifutnak. Ha elkezdenek bevezetni egy kerettantervet, és az Országgyűlés egy képviselői indítvány kapcsán úgy dönt, hogy módosítja az alaptantervet, akár egyik évről a másikra egy újat csinál, attól kezdve felmenő rendszerben ki kell dobni az összes kerettantervet. Szerintem az iskolák ezt bölcsen kezelik, megpróbálják felmenő rendszerben végigvinni. Ez van a szakképzésben is, pont egy mostani felülvizsgálat kapcsán ezt látjuk: gyakorlatilag a bevezetett kerettantervek felmenő rendszerben mennek ki, és alulról mindig jön föl helyettük az újabb, korszerűbb, amit a NAT-hoz igazítottak hozzá. Jelenleg tehát nincs tervben.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Köszönöm szépen, azért fogalmaztam kérdésként.

ELNÖK: Van-e még kérdés? *(Nincs jelentkező.)* Hozzászólások következnek. *(Nincs jelentkező.)* Akkor a tájékoztatást tudomásul vette az OKNT. Aki a tudomásulvétel mellett szavaz, kérem, tegye fel a kezét! *(18)* Ez egyhangú. *(Közbeszólások: Nem, van egy tartózkodás!)* Szabadosnak állandóan fönn van a keze... *(Derűltség.)*

Akkor ezt lezártuk, tíz perc szünetet rendelék el.

(Szünet: 11.37 – 11.57)

ELNÖK: Kezdjük a második félidőt! Az óvodai alapprogram következik, Maricáé a szó.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Köszönöm szépen, elnök úr. Szeretném megköszönni bizottságunk nevében a bizalmat és a feladatot is, amit nagy lelkesedéssel végeztünk - igaz, nagyon rövid két hónap állt rendelkezésünkre az óvodai alapprogram áttekintésére, elemzésére és a módosítások megtételére. Azt gondolom, munkánkról az adja a leginkább hű képet, ha a jelentésből idézek néhány gondolatot, hiszen a bizottság munkáját értékelve fősztályvezető-helyettes úrnak és Andreának is elküldtük a jelentésünket. Ennek a lényege, amit tulajdonképpen az Országos Köznevelési Tanács is várhat tőlünk, hogy milyen fontosabb változások vagy változtatások történtek az óvodai alapprogramban.

Május 28-án kezdtük munkánkat. Az első alkalomtól nyomon követhető a bizottságnak azon szándéka, hogy a társadalmi változásokat, a közoktatás változásait szem előtt tartva a legfontosabb módosításokat szerette volna az alapprogramon megtenni. Szamba vettük tehát a változásokat, az új kihívásokat és az óvodát követő iskolai nevelést meghatározó tantervi változásokat – azt hiszem, ezeknek is üzenetértéke volt az óvodai programhoz –, különös tekintettel az iskola kezdő szakaszára, és ebben természetesen Vass Vilmos komoly segítséget is jelentett. Kiemelten foglalkoztunk a családok életében, a családi nevelésben bekövetkezett változásokkal, a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű

gyermekek óvodain nevelési helyzetével. Természetesen látókörünkben voltak mindvégig a kisebbség, a migrációs nevelés és a nemzetiségi nevelés szerepének újraértékelése és teendői is.

A bizottsági tagok szakmai viszonyulása, szakértelme lehetővé tette, hogy nagyon sokoldalúan közelítsük meg ezeket a kérdéseket, akár a kutató szakember szemével, akár a közoktatásban aktívan is közreműködő szakember gondolkodásával.

Jelezttem, hogy komoly fogalmi tisztázásokra került sor az óvoda funkcióit, küldetését szem előtt tartva, például a fejlődés, a fejlesztés fogalmának következetes használatát illetően.

Nagyon erősen törekedtünk arra, hogy a gyermekek életkori sajátosságainak, szükségleteinek ellentmondó szolgáltatásokat kivédjük az óvodai nevelésből. Azt hiszem, erre utaló fogalmak, kulcsfogalmak és megjegyzéseink is találhatóak az előterjesztésben.

Beépült az SNI-s a HHH-s gyerekek és a kisebbség nevelése – azt hiszem, szintén nyomon követhető.

Új fogalmak jelentek meg az óvodai nevelésben, amit talán egy kicsit a viszonyulás szempontjából is lényegesnek tartunk, hogy az óvodai nevelés befogadó, segítő, támogató. Eddig a nevelésben, legalábbis az óvodai nevelésben ezt a támogató viszonyulást nem használtuk oly módon, ahogy a programban helyet kapott.

Az esélyegyenlőség, a hátránykompenzáció, a multikulturális nevelés legfontosabb teendői, a sérült és eltérő fejlődésű gyermekek integrációja mind-mind fontos kérdésként merül föl, és szerintem meg is jelennek a módosított programban.

A környezet-megóvási törekvések több fejezetben is visszaköszönnek, vagy éppen a szokás- és normarendszerhez történő következetes alkalmazkodás, vagyis a gyermekek erkölcsi nevelése, ami azt gondolom, hogy a szabályhoz szoktatással fedhető le leginkább.

Vagy az érzelmi kötődések: felnőttekhez, szülőföldhöz. Igyekezünk azokat a legfontosabb elvárásokat megjeleníteni, amelyeknek az óvodai nevelésnek meg kell felelni.

Komoly szakmai vita eredményeként került ki a tevékenységek sorából a tanulás. Nálunk is, az Országos Köznevelési Tanács háttértanulmányt elemző beszélgetéseiben szóba került. A mi előterjesztésünk szerint a tevékenységben megvalósuló tanulás kapott egy külön fejezetcímet, így az értelmezhetősége, a helye is sokkal tisztább, sokkal tisztább.

Sajnálattal tájékoztatom az Országos Köznevelési Tanácsot arról, hogy az általunk megszerkesztett hetedik fejezet kimaradt az előterjesztésből. Erre nem kaptunk még igazán magyarázatot, de, gondolom, főosztályvezető-helyettes úr megindokolja majd. Az indokát sokféleképpen kerestük. De ha arra gondolok, hogy a Nemzeti alaptantervben is találunk a minőségre, a végrehajtásra utaló következetes gondolatokat, vagy most a kollégiumi programban is, nem igazán tudjuk értelmezni, hogy ez a számunkra nagyon fontos fejezet miért maradt ki. Ez közvetítette volna óvodapedagógusok, közoktatást irányítók, fenntartók és a társadalmi környezet számára azokat a legfontosabb elvárásokat, amelyeket – nyugodtan fogalmazok így – velük szemben fogalmazhatunk meg, amikor eredményes óvodai nevelésről beszélünk.

Végezetül szeretném elmondani, hogy ez a változat nem igazán az, amit a mi bizottságunk utolsó változatként eljuttatott. Van benne néhány olyan komoly változás, amire én is szeretnék kitérni, kérdést feltenni.

Összegezve azonban bizottságunk munkáját és a minisztérium segítő viszonyulását a bizottság munkájához – vagy lehet, hogy ezt meg kellene fordítani: a bizottságunk segített a minisztériumnak a törvényalkotásban –, és különösen szeretném megköszönni Paszkoszné Andreának azt a segítséget, amit a bizottság munkájához nyújtott. Igazából az a kérdésem, miért e nagy igyekezet, amikor tegnapelőttre kellett megküldeni a szakmai és társadalmi

szervezeteknek a véleményt? Azok mikor épülnek be? Egyáltalán beépülnek-e a vélemények? Mert nagyon nagy a várakozás a szakmában.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Szeretnék visszakérdezni. Jól értelmezem-e, hogy kifogással éltek a nagy sietségre? Akkor javaslatként lehet-e megfogalmazni, hogy miután beérkeztek az észrevételek, az OKNT egy következő ülésen tűzze napirendre azok alapján ennek az anyagnak az átdolgozott változatát. Nekem a levegőben lógott ez az észrevétel, nem tudom határozati javaslattá formálni.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Én így gondolom, de főosztályvezető-helyettes úr biztosan megválaszolja majd ezt a kérdést.

ELNÖK: Jó, csak kérdeztem az álláspontot.

DR. SZEVEDY TAS: Az itt elhangzottakat értelmező kérdésem volna. Ha van egy külön bizottság, hogyan alakul ki annak a végleges változata? Például a hetedik fejezet kimaradása az én érzésem szerint legalábbis a szakmai előkészítő bizottsággal való valamilyen konzultáció alapján lenne vagy lett volna szerencsés, nem az előterjesztés kapcsán kellene erre rákérdezni.

Támogatnám nagyon erőteljesen az elnök úr javaslatát, hiszen éppen ez a lényege a szakmai szervezetek véleménynyilvánításának, hogy azok egy előterjesztés véglegesítése vagy elfogadása előtt, ha lehet, befolyásoljanak valamilyen szövegszerű állapotot. Ha ezt csak utólag csatoljuk be, az olyan, hogy „megfuttattuk még, és vannak egyéb vélemények is”. Én a szakmai vélemények beépítésével egy későbbi alkalomra javasolnám vitára kitűzni.

DR. VEKERDY TAMÁS: Csak emlékeztetni szeretnék bevezetőként arra, hogy annak idején, amikor Vágó Irén és Lapát Marika kutatását vettük szemügyre, ott elhangzott, hogy az országban a meglévő alapprogramot óriási többségben jónak tartják. Ennek ellenére Laci például erősen emlegette, hogy annyi minden történ már azóta, szemügyre kellene venni, ez lenne a normális. Én ugyan nem vagyok a fölösleges munkák híve, de ha már szemügyre vettük, szerettünk volna a bizottságban – meglehetősen nagy egyetértésben – néhány súlyponti változtatást eszközölni azon tapasztalat alapján, miszerint az országban probléma, hogy az iskolák és a fenntartók nyomására bizonyos óvodák iskolaszerűvé próbálnak változni, ami pedig teljesen ellentétes az alapprogram szellemével. Ezért ebben az alapprogramban hangsúlyoztuk, hogy az iskolába óvodás megy – ez rendkívül fontos az esélyegyenlőség szempontjából is, azonkívül fejlődés-lélektani tény. Lőrincz, Palkó és Petrován már 1968-ban kimutatták az egész országra kiterjedő antropológiai vizsgálatban, szó nincs arról, hogy a gyerek a mai értelemben hatéves korban iskolaérett lenne, mutasson bármit az iskolaérettségi vizsgálat. Mikor lesz a gyerek iskolaérett? Valamikor az első két év során, a harmadik év felé haladva, méghozzá nem is úgy, hogy a hülyegyerekek később, az okosak előbb, esetleg pont fordítva. A lényeg tehát, hogy az iskolába óvodás megy, és ezt tudomásul kellene vennie az iskolának.

Ezt a gondolatot megpróbáltuk érvényesíteni az alapprogramban, de a végső változatból, ami előttünk van, sajnálatos módon kimaradt.

Még egy dolog, ami ezzel szorosan összefügg: sok – vagy néhány – óvoda erre a bizonyos iskolai és fenntartói nyomásra iskolai tanítást vezet be, és a tanítást iskolai módon értelmezi. Ezzel is megpróbáltuk felvenni a küzdelmet – erről Marica szólt is.

Én is meg szeretném köszönni Andreának és a bizottság tagjainak, hogy nagyszerű volt együttműködni, és mindent megtettek azért, hogy ez eredményes legyen. De most rátérnék néhány részletkérdésre.

Az egyik egy civil kérdés. Nem értek a joghoz, ezért nem értem a 25. §-t, ami a vezetői összefoglalóban azt mondja, hogy „E rendelet kihirdetése napján lép hatályba.”, ennek alapján kell majd megcsinálni a 2010-11-es óvodai programot. Majd a másik bekezdés szerint – lehet, hogy ez egyszerű jogtechnikai dolog: „E rendelet 2010. október 10-én veszti hatályát.” Tehát hatályát veszti, amikor annak alapján kezdenek dolgozni, vagy ez valamit kifejez, amit én nem értek. *(Közbeszólások, derültség.)* Nem értem, jó, megnyugodtam – majd megmondjátok, mi van.

Lapozok, megérkeztem a 4. számú melléklethez. Itt van egy géphiba: „iskolai közösségben történő beilleszkedéséhez”, itt az „n” nem kell. Én ezt egy kissé veszélyesnek érzem ezt a finoman fogalmazott mondatot: „Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.” Ez pontosan így van, korrekt a mondat, de ezt azok, akiket az imént emlegettem, úgy értik, hogy akkor mégis az iskolára készít fel az óvoda. Holott nem, hanem az óvodáskorú gyerek lehető legjobb fejlődési környezetét biztosítja.

Ugyanezen az oldalon a 6. számú melléklet 4. pontjában, a felülről számított ötödik sorban a „mással nem helyettesíthető játékra” – helyes. Később ez ugyan előkerül, de szerintem a „mással nem helyettesíthető szabad játékra” kell ide. Ugyanis nem fejlesztő játékról van szó, nem játékos tanulásról van szó stb., stb. Itt kimaradt ez a szó. Szabad asszociáció, projekció és egyebek – de ezt most nem darálom el.

A 11. oldalon a 11. számú melléklet helyesen szól az anyanyelvi és értelmi fejlesztésről. Csak emlékeztetek rá – bár látom, a tendencia az volt, hogy ne mondjunk olyat, hogy ne, nem stb. –, hogy már a szigorúnak tartott 1971-es óvodai program is külön kiemelte, hogy miközben jó mintát adunk az anyanyelvben, mesélünk stb., ne javítgassuk a gyerek beszédét. Ez egy rendkívül fontos összetevő. Mert ha javítgatjuk a gyerek beszédét, akkor a gyerek kreatív, spontán – mondhatnám úgy, hogy kéreg alatti impulzusoktól vezérelt beszéd folyamatát megállítjuk, és egy kérgi, gátló korrektúrát alkalmazunk. Ezt régesrég tudja mindenki, hogy ha javítgatjuk a gyerek beszédét, később fog beszélni, rosszabbul, netán még dadogni is fog. Ezt emlékezetem szerint mi beletettük, innen sajnálatos módon kimaradt.

A 12. oldalon ugyancsak kimaradt a játék kitüntetett szerepe elől ez a bizonyos szabad játék megjelölés. Ez a 14. számú melléklet 1. pontjának második bekezdése, második sor.

A 13. oldalon a 16. számú melléklet 1. pontjában helyesen kifejtésre kerül, hogy a játék szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat, a kisgyerek elemi pszichikus szükséglete. Legyünk konzekvensek, és ezt tartsuk meg.

Ugyanezt látjuk a 14. oldalon, még mindig a 16. számú melléklet 4. pontjában, ahol – helyesen – a szabad játék túlsúlya előbukkan.

Majd jön a 17. számú melléklet. Csak meg akarom dicsérni az 5. és 6. pontot, ahol helyesen jelenik meg az anyanyelvvél való különböző bánás.

A 15. oldalon a 18. számú melléklet 5. pontjában emlékezetem szerint mi alkalmaztuk „a felnőttminta spontán utánzásával”-t. Ugyanis nem mindegy, hogy a felnőtt „Gyere ide, kisfiam, mondd szépen utánam...” stb., vagy arról van szó, hogy az óvó néni jól, szépen énekel, zenél stb., a kisgyerek pedig odamegy a kötetlen foglalkozásban, és vele énekel, vele zenél. Mint tudjuk – Freund Tamás és mások, az agyműködés: Grastyán Endre –, hogy a spontán utánzás a hatékony ebben az életkorban, nem pedig a kiváltott követés stb. serkentő.

Van egy hiba a 16. oldalon, szerintem a 20. számú melléklet 1. pontjának második sorába nem kell pont, vessző kell a zárójel után, és a „A” helyett egy „és”-re volna szükség. Kimarad az alany a második mondatból, és ez egy kis zavart okoz. A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek mozgását és testi-mozgásos képességeik, mint az erő stb. Ez csak egy nyelvi probléma.

Átkerültem a 17. oldalra. A 17. oldalon a 22. számú melléklet 1. pontjának első sorában vagyok, és itt nagyon szeretném, ha „A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban” helyett a „cselekvő tapasztalással” kifejezést választanánk, mert ahányszor a tanulás, esküszöm, annyiszor fogják azok az óvodák, fenntartók és iskolaigazgatók félreérteni, akik ezt félre akarják érteni. Egyébként is pontosabban megfelel annak, amiről szó van.

A 18. oldalon a 17. oldalon kezdődő 23. számú melléklet 4. pontjának utolsó sora: a gyakorlati probléma- és feladatmegoldás helyett én egyszerűen a gyakorlati problémamegoldást hagynám meg, a megint csak az iskola felé taszító „feladat” szó félreérthető jellege miatt. Ez bőven elég, mert valóban gyakorlati problémamegoldásról van szó.

Végül – és ne essetek kétségbe, most már abba hagyom – utolsó megjegyzés: a 18. oldalon a 24. számú melléklet 1. pont negyedik sorában egy géphiba van: „amelyben az óvodából iskolássá érik”.

Ezeket szerettem volna itt elhadarni...

ELNÖK: Sikerült. Köszönjük.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Mi, a bizottság tagjai olyan okosak vagyunk, hogy most tulajdonképpen tartunk egy bizottsági ülést. Én ebből azt az ügyrendi javaslatot vonnám le, hogy a Köznevelési Tanács tagjai mondjanak véleményt, és bízzák meg a bizottságot, hogy az ülés után üljön még egyszer össze, vegye figyelembe az itt elhangzott véleményeket, vegye figyelembe a társadalmi vitán beérkezett tapasztalatokat, kérjen választ – mert úgy gondolom, illetlenség lenne hármunknak számon kérni a részletes választ, hogy melyik szó, melyik mondat, melyik jelző miért maradt ki a bizottság július 28-án abbahagyott munkája nyomán.

Az legyen tehát a mai ülésünk funkciója: egy szabad beszélgetés, a bizottság ezt a beszélgetést tanulmányozza, és kapjunk erre egy határidőt, hogy mikor szolgáltatassuk vissza bizottsági véleményként, hogy ezeket a Tamás-féle szövegváltozásokat is – amelyekről biztos, hogy pro és kontra is lennének napokig tartó szakmai viták – ne ma végezzük el. Én ügyrendileg ezt javaslom.

Egy kérdésem van – Tamás említette is, hogy a változások követését igényeltem az átdolgozásban –, hogy jól meg van-e indokolva, hogy az óvodai nevelési program arról a jelenségvilágról nem nyilatkozik, ami például az idei tanévnyitónak a gyerekvilágban a legnagyobb politikai perpatvara volt: a totyis csoport vagy a bölcsőde-óvoda együttműködésének, összevonásának a kérdése. Ez szándékos, joggal kerül-e ki az alapprogramból – illetve nem kerül bele –, vagy érdemes valamilyen utalást tenni rá. Én ezt kérdésként fogalmazom. Kicsi, mert talán ha kétszáz gyerek kezdte összesen ebben az intézményben a tanulmányait, de az ősz politikai csatái erről szóltak.

DR. VEKERDY TAMÁS: A bizottság ezzel foglalkozott, és elvetette.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Ezért fogalmaztam kérdésként. Hagyom magam meggyőzni – csak nem a bizottságtól.

DR. KESZEI ERNŐ: Ha már Vekerdy Tamás ilyen alaposan felhívta a figyelmet – Nádasy említése nélkül – a nyelvi, illetve elírási problémákra, a listájából kimaradt a 9. oldalon az 5. számú melléklet 3. pontjának a) alpontja, amelyben van egy felesleges vessző „a gyermeki személyiséget” után. Talán egy közoktatási dokumentumban érdemes erre is odafigyelni. Köszönöm.

ELNÖK: Van még?

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Gondolom, egy ilyen ad hoc bizottsággal, amelyik itt felállt, öröm volt dolgozni, és reméljük, a javaslatokat a következőkben is megteszik. Elfogadom Trencsényi László javaslatát, mert nagyon ésszerű, hogy vissza a bizottsághoz. Az egész egy mintaszerű dolog. Az értékek nemcsak anyagiakból állnak a világon, hanem szellemiekből is – erről hajlamosak vagyunk újabban megfeledkezni, és mindig a pénz, az anyagiak uralma valósul meg. A szellemi értékek mellé kellene pedig inkább pénzt rendelni.

Itt olyan szakértők is ülnek, mint Villányi Györgyné. Ő szóvá tette, hogy a minőségbiztosítás kimaradt. Erről egyszer beszéltem már itt, hogy minél többet mondjuk, hogy minőség, most már aztán igazán minőség, új tudás, műveltség alapú társadalom stb., annál inkább, szinte annak arányában a fordítottját hajtjuk végre. Épp a minőségből vették ki a költségvetésben a legtöbbet szerintem. Most már vissza is rakogatnak bele, de még mindig mintha a minőség rovására menne.

Elnézést, hogy ilyet említek, de tegnap Bőjte Csabával voltunk együtt, beszélgettünk. Neki már ötvennégy objektuma van, kétezer árva gyerek, és valaki megkérdezte, miért nem terjeszkedik Magyarország felé is. Igen, megpróbálta, de már nem bírja megtenni – mondta. Itt akkora bürokrácia van, hogy itt nem tud érvényesülni, semmit nem tud megvalósítani. Ezen érdemes lenne elgondolkodnunk.

Ha már a klerikális reakciónál tartunk, itt volt ez a Klebelsberg. Most kaptam Szegeden egy füzetet, és kiderült abból számomra, hogy a háború után nem ezer objektumot épített, ahogy én tévesen tudtam, hanem ötezret.

A legjobb védekezés a válság meg a leépülés ellen a felépülés, a felépítés, és ezt kisgyerekkorban érdemes kezdeni. Ami kisgyerekről, óvodáról szól, annak mindig nagyon örülhetünk.

Elnézést a kitérőért, de egy kicsit ide tartozónak vélem, és a minőséggel fejezném be. Köszönöm szépen.

DR. SZEBEDY TAS: Egy picit Vekerdy Tamás hozzászólásához szeretnék értelmileg kapcsolódni. Valóban, a minőségre vonatkozó rész kimaradását én sem tartom szerencsésnek, ha a többi területen ezek elsődlegesek. De amit még súlyosabban nem tudok megérteni: Tamás arról beszélt, hogy az iskolába óvodás gyerekek érkeznek, és hogy elsőtől akár harmadik következik be az érésük. Ez két olyan jelenséget is érint, amit nem tudom, jól értelmezek-e az anyagban. Az egyik, hogy jelen pillanatban az általános iskolai és az óvodai létszámproblémák fölvetnek egy állandó vitát, hogy a gyerek kié: az óvodáé vagy az iskoláé. Ez egy létszámgond, legyünk őszinték, mert az óvodába is kell a létszám, meg az általános iskolába is. Nagyon sok helyen kérdés, hogy el tudnak-e indítani egy adott osztályt, vagy a mostani normatívaváltozásnál az

összevonások miatt egészen nagy lehet az egy csoportban lévő gyerekek száma. Ennek a dilemmának az eldöntéséhez a legvégén – Tamás is említette ezt az utolsó részt –, a 18. oldalon, van egy definíciószerű leírás az egészségesen fejlődő gyermekről. Én egy picit elborzadtam, amikor végigolvastam, mennyire jól definiálható az egészségesen fejlődő gyermek. Én laikus vagyok, nekem csak négy van, és nem tudom, hogy ennek a definíciórendszernek a négy közül bármelyik is megfelelne – igaz, én hátrányos helyzetű, első generációs értelmiségi vagyok, ez abból következhet. Ami itt le van írva, ez az óvodában egy olyan kegyetlen oktatási és tanítási folyamatot indít el! Én időnként elmegyek szülőként, és az óvó nénik elmondják, hogy a gyerekeknek mi mindent kell tudni, hogy iskolába kerülhessen – és ehhez itt kapják meg a leírást. Hogy érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban, hangsúllyal kifejezi – ezt néha még az érettséginel is betehetnék. *(Horn György: Miért néha? Mindig! Egyébként benne is van. – Dr. Mihály Ottó: Benne van – csak az életkorának megfelelő.)* Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat, tisztán ejti stb. – nem akarom végigolvasni az egész szöveget. Azt gondolom, amit Tamás említett, ahhoz laikusként hozzátenném: ha óvodás gyerek érkezik az általános iskolába, akkor itt egy tűréshatárnak ebben a definíciórendszerben lennie kellene. Én azzal kezdeném a mondatot, hogy „jó esetben”. Hogy egészségesen fejlődő gyermek, az az óvodában nagyon sok esetben azt jelenti, hogy vagy az óvoda kompetenciáját kérdőjelezzük meg, hogy magától tudja-e, hogyan fejlődhet egy gyerek az óvodáskor végére, rossz esetben pedig az általános iskola és az óvoda közötti létszámharc adunk egy kiváló felületet. Azt fogják mondani, hogy de hiszen a gyerek még ezt, ezt meg ezt nem tudja, tehát nem alkalmas az iskolára, miközben értelmileg lehet, hogy már fejlettebb, és egy csoportos munkában elérheti.

Tartok tőle, hogy két irányban is félreérthető egy ilyen taxonómikus törvényszövegben való leírása ennek az állapotnak. Az egyik félreértés, hogy ez nem az óvoda összetételéhez igazodó helyi program követelménye – mert el tudok képzelni olyan korcsoportot, ahol ez lassabban alakul ki, és ugyanezek a követelmények csak az első osztály végére érhetőek el. A másik lehetőség, hogy kiveszi az óvoda kezéből az erről szóló fejlesztési döntés kérdését, negatív esetben pedig az óvoda olyan mérhetetlen tanítási folyamatba megy át, hogy azt a szabad játékos tanítás kifejezést a dresszír és az „azonnal mindent utánozni” jellegű gyereknevelésre fordítja le.

Nekem az a kérdésem, mennyire szerencsés, ha ezt törvény szabályozza. Mi van akkor, ha irányvonalként az óvoda saját programja írja: „Mi szeretnénk, hogy a gyerek ezt és ezt érje el”, és ne egy törvény mondja meg, hogy neki alanyt, állítmányt és ilyen és olyan szerkezeteket kell tudni használni ahhoz, hogy egyáltalán iskolai környezetbe kerülhessen.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nagyon egyszerű akartam lenni, de a Tas hozzászólása reakcióra ingerelt.

Nagyon egyetértek azzal, hogy az a szöveg, ami ebben a javaslatban a minőséggel kapcsolatban szerepelt, nem maradt benne. Teljesen idegen. Szóhasználatában, szövegében, egészében idegen attól az óvodai programtól, amivel én totálisan egyetértek. Nem gondolom, hogy az óvodában rásegítés kellene az iskola oldaláról is igen sokszor újra meg újra megkérdőjelezett minőségbiztosítási mániára, ami ebben az országban különböző módon kitört, a nélkül, hogy a feltételei, az értelme, a kritériumrendszere, egyáltalán a funkciója tisztázott lett volna. Egyetértek tehát, hogy ez nincs ebben a dologban. Úgy gondolom, ettől a szöveg csak nyert. Lehet, hogy nincs igazam, de én így látom.

Amit elmondott Tamás, azoknak a döntő többségével – a fogalmakat, a szóhasználatot illetően – egyetértek. Úgy gondolom, ettől a szöveg nem lesz jogilag kevésbé akceptálható, ugyanakkor erősödik az az alapvető jellege, ami miatt én szeretem ezt a dolgot, és ami miatt nem mondom azt, hogy kár volt hozzájárulni egy egyébként nagyon jó óvodai alapprogramhoz. Mert volt bennem egy félelem, hogy ha most hozzájárulnak, nem biztos, hogy jobb lesz.

Egy konkrét dologgal kapcsolatban szeretném kifejezni, hogy kitűnőnek tartom: ez a bizonyos „közvetetten hozzájárul” megfogalmazás. Azért abban értsünk egyet, hogy nem lehet nemeket fogalmazni egy jogszabályban. Nem segíti, hogy az iskolára is felkészüljön? Ezt nem lehet leírni, mert segíti! Ha mindazt csinálja, akkor az én véleményem szerint sokkal jobban fogja segíteni, mint jelenleg. Nem biztos, hogy erre az iskolára, de mindannyian tudjuk, hogy nem biztos, hogy ennek az iskolának kell kezdődnie, amikor a gyerek belép ebbe a dologba. De hogy közvetetten, szerintem ebben a szövegben igen komoly hangsúlyt kap: újra és újra rá lehet mutatni, hogy csak közvetetten, nem kell direkt felkészíteni, nem kell olyan programokat, módszereket, eljárásokat engedni csinálni az óvodában, amelyek közvetlenül megpróbálják felkészíteni. Ennyivel korrigálnám.

Nekem az a szöveg, ami jelenleg van, minden további újabb bizottsági tárgyalás nélkül is megállja a helyét, különösen abban az esetben, ha a felhasználó – jelen esetben a minisztérium – is úgy gondolja, hogy ezek a szövegbe való belépések elfogadhatók, használhatók ebben a dologban. Azzal kapcsolatban szeretnék három-négy mondatot mondani, amit Tas mondott. Ez mindenféle norma és leíró jellegű normaszöveg alapproblémája: tessék megpróbálni úgy megfogalmazni, hogy „nem”-eket teszünk bele. Nem kell neki a saját életkorának megfelelően, csak közelítsen – mihez? Hogy a saját életkorát hogy értelmezzük, az az alapvető szakmai kérdés, ami miatt jó lesz az óvoda vagy rossz. De a saját életkorának megfelelően kell az érettségénél is, nem? Az ő akkori életkorának. Attól még ugyanazt várom tőle, hogy azon a szinten használja a nyelvet. Azért olyan nincs, hogy egy óvodás gyerek nem tudja használni a nyelvet oly módon, hogy használja az alapvető mondatokat, használja az alapvető mondatrészeket, és használja a szófajokat. Ilyen nincs! Az már nem az általános normatív megfogalmazás problémája, ha ez bekövetkezik. Ez nem függ össze azzal szerintem, amit te mondasz – és ez tényleg probléma –, hogy ezért tartanak az óvodában: a csudát! Dehogy ezért tartják az óvodában, mert ennek még nem felelt meg! Nem ezért lökik sok esetben sokkal hamarabb az iskolába, mint kellene, mert ez már megvan neki! Merthogy fordítva is van: amikor olyan a helyzet, akkor gyorsan lökik az óvodából az iskolába a gyereket. Nem akarom most mondani, de ha az az etnikai probléma nem oldódik meg, akkor hú, de gyorsan az iskolába kerül a gyerek az óvodából! Még fél évet se volt az óvodában!

Úgy gondolom, meg kell mondani, hogy ezek már hozzátartoznak ehhez az életkorhoz. Nem hiszem, hogy a gyerekeid most nem sértődnek meg – én megsértődtem helyettük –, amikor azt mondd, hogy ők ezt még nem... Dehogynem, bőven! Ezek nem tanulási feladatok. Itt meg van fogalmazva a személyiséggel kapcsolatosan, és egyetlenegy tanítás útján történő tanulási feladat sincs. Azért pontosítom magam, mert a gyerek részéről egy lezajlott tanulási folyamat van mögötte, de nincs egyetlen eleme sem, ami tanítás útján történő tanuláshoz kötődne.

Én azt gondolom, hogy az óvoda tényleg a „kell”-t mint normát fogalmazva kell, hogy produkálja. Ezért tartjuk fenn az óvodát egyébként! Nem szabad ehhez korlátozó jelzőket tenni, mert abban a pillanatban megszűnik. Az embernek – függetlenül az ideológiától, mert le tudom vezetni a krisztusi tanításokból is – a sokoldalú... Nem lehet azt mondani, hogy nem olyan nagyon sokoldalú. Ha azt fogalmazzuk meg, nem lehet azonnal hozzátenni, hogy ez az oldal nem fontos. Az egy olyan normatív igény, amit az életkorhoz viszonyítva fogalmaz meg. Én nagyon

fontosnak érzem ezt a mondatot, azért érvelek mellette. Mert igenis, van egy ilyen alaphelyzete a gyerekeknek, amit 99 százalékban mi rontunk el. Nem olyan borzasztó dolog ez, ami itt le van írva, csak amikor nagyon alakítani akarjuk, kiderül, hogy nagyon gyorsan el tudjuk rontani.

HORN GYÖRGY: Egyrészt szeretném, ha leszögeznénk, úgy tűnik, abban általános egyetértés van, hogy az óvoda a magyar közoktatás leghatékonyabban működő intézményhálózata. Ebben, úgy tűnik, egyetértés van. Ehhez kiváló alapot nyújtott eddig is az óvodai alapprogram. Nagy tisztelettel hallgattam Maricát, Tamást is – kicsit igyekezni fogok, hogy amikor középiskoláról lesz szó, akik kevésbé értenek hozzá, ugyanígy megértsék, amit mondani akarok. Én az óvodához nem értek, de nekem minden átjött. Az az irány, ami ebben szövegszerűen benne van, számomra vonzó, egyetértek vele, és azt gondolom, ezeket támogatni kell.

A minőségbiztosítási történetre azért nem térnek ki, mert azt gondolom, magát a műfajt kell eldönteni. Szerintem a Tas felvetése ugyanez, hogy a 24. számú melléklet műfajilag más, mint a többi. Itt ugyanis még el is hangzott az érvelésben is, hogy „úgy, mint az érettségi”, mintha egy kimeneti követelménykör fogalmazódna itt meg. Ez egy műfaji kérdés, hogy kell-e ebbe kimeneti követelmény. Nem értek hozzá. Amit Marica és Tamás elmondott, nekem úgy tűnik, hogy nem. De, még egyszer mondom, ebben nem merek állást foglalni, mert nem értek az óvodához – nekem csak három gyermekem van, közülük is kettő már felnőtt. Én is aggódva nézném. *(Dr. Mihály Ottó: Nekem hét unokám van, hagyjatok! – Közbeszólások. – Dr. Szabedy Tas: Olyan okos embernek, mint te, egyszerű!)* Kérdés, én erre nem tudok válaszolni, döntsék el a szakemberek, hogy kell-e egy kimeneti jellegű szöveg egy alapprogramhoz. Amit elmondtatok, és az irány alapján, ahogy ez módosult, nekem kilógott eredetileg is. A középiskolának van ilyen: de az tényleg az érettségi. Ott meg van mondva, mi a teendő – és van is rajta vitánk, hogy jól van-e megmondva a vége.

Van egy kérdés, amit én sem a szövegekben, sem itt nem találok, márpedig az alapítványi óvodáknál ez rendszeresen előkerülő kérdés. Amikor integrációról beszélünk, illetve az egész sni-s probléma hogyan kerül bele ebbe? Nekem azt szokták mondani a nálunk lévő óvó nénik, óvodavezetők, hogy a háromlábú gyerekek sincs minősítése az óvodában, miközben az enyhén diszes általános iskolás már minősítve van. Hogy van ez? Egyrészt nekik ez pénzügyi gond: kevesebb gyerekkel több felnőttnek kell ugyanazokért az anyagi kondíciókért foglalkozni. Nem látom. Benne van az integráció mint nemzetiségi kisebbségi, mint feladat is, de ez hogy történik? Van itt egy minősítési rendszer? Hozzám mindig az jön vissza, hogy nincs ilyen az óvodában, mert ott még nem lehet megoldani stb. Ilyeneket szoktam hallani az alapítványi hálózatban, hogy ez komoly probléma. Kell-e ezzel foglalkoznia az alapprogramnak, vagy ez egy külön műfaj, nem tudom, de hogy az óvoda részéről ez nagyon sokszor megjelenik, az tény.

Ha sikerülne egyszer egy ilyen irányú, ennyire egyetértésben támogatott érettségi kimeneti követelményt megfogalmazni, boldog lennék.

DR. LORÁND FERENC: Én is kalapot emelek először is az anyag előtt, minden kritikai megjegyzést jogosnak felfogva. Olyan nüanszokban fogalmazta meg a kritikáit Vekerdy - én ehhez csatlakozni szeretnék –, ami azt jelzi, hogy az alap nagyon jó dolog, csak egy kicsit érdemes stilizálni.

Érdemben azt szeretném hozzáfűzni, hogy 10. oldalon van egy felsorolás az egészséges életmódra neveléssel kezdődő bekezdésben, ahol a hatodik bajusz: „A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása”. Ide én szükségesnek

tartanék egy olyan jelzőt, ami világossá teszi, hogy itt most csak az óvodai környezetről van szó, mert az óvoda nem tudja biztosítani. *(Paszkoszné Kulcsár Andrea: Óvodai alapprogramról beszélünk.)* Ezt én értem, de a gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet fogalmába beletartozik... *(Dr. Mihály Ottó: Akkor azt is kérd, hogy írják a gyermekhez, hogy óvodáskorú gyermek. – Paszkoszné Kulcsár Andrea: Ott van, hogy az óvodai nevelés feladata, és az alatt fel van sorolva, tehát csak az óvodai nevelésről van szó.)* Akkor ezt fölösleges volt mondanom.

Nem tudom, hogy értsem a „megóvási szokások” kifejezést. A környezet megóvására vonatkozik, és ebben az esetben a gondolatjelnek a „megóvási” előtt kellene szerepelni, merthogy környezetmegóvási. *(Dr. Trencsényi László: Rossz helyen van a kötőjel, igaz van Ferinek. – Dr. Závodszy Géza: Furcsa, de ez nyelvtanilag így korrekt.)*

A következő bajszban szerepel, hogy megfelelő szakemberek bevonásával, speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása. Ez a „testi” nem szűkíti le a feladatot? Ezek csak a testi nevelésre vonatkoznak? Nekem ez szűkít.

A következő oldalon van egy fölösleges névelő a 2. pontban. Az utolsóelőtti sorban az szerepel, hogy „önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását”. Szerintem itt fölösleges a névelő: szokás- és normarendszerének megalapozását.

BRASSÓI SÁNDOR: Egyetértek.

HORN GYÖRGY: Az első pont, amivel Brassói is egyetért. *(Zaj, közbeszólások.)*

ELNÖK: A 4. pontban ugyanezen az oldalon a mondatból hiányzik egy névelő: „A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modellértékű az óvodapedagógus és óvoda más dolgozóinak kommunikációja” – és „az óvoda”...

Még egy: Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés című alfejezet 2. pontjában a „kíváncsiságára mint életkori sajátosságra”, itt a vessző fölösleges, mert a mint elé csak akkor teszünk vesszőt, hogyha több, mint stb.

A 13. számú melléklet: „Az óvoda egyénileg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget...” – fölösleges a többes szám.

A következő megjegyzés inkább kérdés: ugyanezen az oldalon a 12. számú melléklet 2. pontja szerint „Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulni az óvodai nevelés eredményességéhez.” Ez az „összehangolt” nem elég konkrét, nem értem, mit kell összehangolni. Én értem, mire gondolnak, ki lehet találni, de...

Köszönöm, nincs más.

DR. VEKERDY TAMÁS: Csak azt szerettem volna mondani, hogy amit Tas fölvetett az egy nagyon helyes visszanyúlás 1996-ra, amikor ez készült. Ugyanis 1996-ban – Marica is emlékszik – irtózatosan kemény csatákat folytattunk, hogy belekerüljön-e egy ilyen kimeneti követelmény vagy ne, és sokan úgy gondoltuk, hogy ne, mert ennek itt nincs helye. De sokan úgy érveltek, hogy mégis igen. Szerettük volna egyszerűen leírni, milyen a jó óvoda, a gyerek pedig addig jut el, ameddig bír ebben a jó óvodában – és kész. De nincs célkitűzés, hogy hová kell eljuttatni a gyereket. Ezzel abszolút egyetértek. Már azért nem szálltam be ebbe a vitába, mert egyszer, tizenhárom éve, már lefolytattuk. Benne van, jó, legyen. De ez tipikusan az, amit Kontra

György annak idején, amikor ilyenekkel bajlódott, kívánsághangversenynek nevezett el: ilyen lesz, ilyen legyen, tudjon, kell neki stb.

Kivételesen nem értek egyet Ottóval, akivel úgyszólván mindig egyetértek. Igaza van Tasnak: kételyek vannak, hogy kell-e ilyen. Zárójelben, ami nem hangzott el, hogy miért lökik a gyereket ide vagy amoda: fenntartói parancs. Lemegy az óvodába, és azt mondja: nem tarthatok itt gyereket, mint régen, Mezei elvtárs idején. Nem lehet több a felmentett, mint 1,7 százalék. Hogy képzelitek, hogy 3,2! Ugyanígyen ma is van. A nevelési tanácsadó nem meri kiadni a szakvéleményt a koraszülött ikrek anyukájának, hogy igenis, maradhatnak óvodában – ez Budapesten történik. Nem meri kiadni, mert megmondta a polgármester, nem adhat ki ilyet, mert kevés a gyerek az iskolában. Ezt csak úgy mondom, tájékoztatásul, hogy tudjátok, hogy működnek ezek a dolgok. És ha be tudnánk tenni az óvodai programba – bár szerintem benne van – valamit, ami utal a gyermekek alapvető jogaira: minden hatóságnak és hivatalnak minden intézkedésében a gyermek mindenek felett álló érdekéből kell kiindulnia. Ez nem ártana, az biztos.

BRASSÓI SÁNDOR: A törvényben benne van.

BARLAI RÓBERTNÉ: Elnézést kérek, nekem utána el kell mennem.

Hasonlót akartam mondani, mint amit Vekerdy Tamás előttem elmondott. De annyit még hadd tegyek hozzá, hogy igen, az életkorhoz képest valamiféle normatív igény – ahogy Ottó fogalmazott – belekerülése mindenképpen követelményszerű. Ha a NAT 2007-hez nézzük, ott nincsenek követelmények. Nagyon kell vigyázni, véletlenül se érthesse egyetlen óvoda sem úgy, hogy ez elvárás minden gyerekkel szemben. Az a baj, hogy nem jelenik meg hangsúlyosan – bár tényleg az egész szemlélete olyan az alapprogramnak –, hogy egyéni fejlesztés, vagyis hogy a gyerek egyéni színvonalához képest folyamatosan fejlődjen ezeken a területeken. Én valami ilyet tennék elé, hogy az egyéni képességei folyamatosan fejlődjenek. És akkor fel lehet sorolni, mert ezek nyilván olyan fontos képességek, amiket minden gyereknél fejleszteni kell, de a saját szintjéhez képest. Szemléleti kérdés, nem olyan norma, ami mindegyikre érvényes. Pusztán ennyit szerettem volna. Köszönöm szépen.

DR. NAHALKA ISTVÁN: Csak reménykedem benne, hogy fontos lesz, amit mondok. Mindenesetre az anyagot nagyon nem fogja előrevinni...

Én is egyetértek azokkal a megfogalmazásokkal, követelésekkel, lépésekkel stb., melyek azt irányozzák, hogy egyfajta iskolásság kerüljön ki az óvodából, számúzzuk azt az óvodából. Ez nyilván régi törekvés, és máig nem sikerült teljesen teljesíteni, de akkor most lépünk egy nagyot előre, hogy sokkal magasabb szinten legyen ez teljesítve.

Felhívnam a figyelmet arra, hogy ez egyfajta iskolásság, szóval egyfajta iskolásságot akarunk számúzni az óvodából. Az az apró megjegyzésem van, hogy ha ez sikerül, akkor az iskolából is elkezdhetjük számúzni azt a fajta iskolásságot.

DR. SZEBEDY TAS: Elnézést, hogy újra szót kértem!

Amit elnök úr említett, az egészséges és biztonságos környezet biztosítására vonatkozó előírás úgy fogalmazódik meg a szövegben, hogy az egészséges és biztonságos környezet definiálása, bizony, anyagi kondíciókkal is összefügg. Arra szerettem volna a figyelmet felhívni, hogy ezenközben a kötelező taneszközzjegyzék előírása, amely meghatározza az óvodákban, általános iskolákban, egyáltalán az iskolákban szükséges környezeti követelményeket, ha jól

tudom, most éppen 2012-re módosult, magyarul, az iskola, óvoda környezetének biztonságossá, egészségessé alakítása várat magára, mert semmi olyan kötelezettség nem szankcionálható, amely forrás nélkül ezt az előírást kellene hogy teljesítse. Én ezt problémának látom. Tudom, hogy e mögött is anyagi kérdések vannak, de már olyan nyolc-kilenc éve halasztódik a kötelező jellege, mert nincs hozzá forrás.

A másik, ami ehhez kapcsolódik, az akadálymentesítés megint az egészséges, biztonságos környezet. Volt itt utalás a háromlábú gyerekekre: sajnos, vannak olyan gyerekek, akik mozgássérültek, közlekedési nehézségeik vannak, és az óvodák többsége Magyarországon óriási gonddal küzd a nem egészséges közlekedőképességű gyerekek esetében. Ez nemcsak az óvodákra, hanem az összes oktatási intézményre igaz.

Az utolsó probléma ezzel kapcsolatban már a mostani költségvetéshez kapcsolódó engedmény, ami pedig a tanulólétszámok felső határát megemeli. Ha belegondolunk, hogy az óvodák egy részének nincs módja a megfelelő környezet biztosítására, kisebb helyiségekben tartják a csoportokat, mint a törvény – ha az kötelező lenne – engedélyezné, eközben lehetővé teszi egy engedmény, hogy még nagyobb létszámú csoportot foglalkoztassanak ugyanolyan helyeken. Gyakorlatilag kérdéses, hogy az óvoda ezeket az előírásokat – különösen a szegényebb körzetekben – tudja-e teljesíteni. Nincsenek meg tehát a kötelező kondíciói ennek a környezetbiztosításnak, és hiányzik mellőle a pénz. Ahogy Tamás beszél ilyen polgármesteri intézkedésekről, gyakorlatilag az önkormányzatok jutnak el addig, hogy vagy bezárás, vagy teljesen szabálytalan működés lehetséges, hiszen a feltételeit nem fogja tudni biztosítani, miközben itt van a törvény szövegében, hogy a nevelésnek kötelező része a gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.

A valóságot próbáltam szembesíteni ezzel az előírással. Köszönöm szépen.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Csak egyetlen fogalommal illetve szóhasználattal vitatkoznék: játék vagy szabad játék. A játék mellett vagyok, nem a szabad játék mellett, mert a játék önmagában szabad. Ha egy óvónő nem érti, mi a játék, akkor hiába rakunk oda jelzőket. Attól tartok, hogy ha a „szabad” a játék elé kerül, akkor az félreérthető: bedobni a gyeplőt a gyerekek közé, és játszattok! Márpedig az a jó játék, amikor spontán módon utánoznak, de az óvónőnek rengeteg játékot kell hoznia, tanítania. Én elegendőnek tartom magát a játékot.

DR. VEKERDY TAMÁS: Nem hallottál még fejlesztő játékról?

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Az a fejlesztő játék. Az nem játék. Az más.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Amit mondani szeretnék: teljesen egyetértek Tamással – és valójában a legkülönbözőbb módon jön elő a vita: ha nem lenne egy szervezetrendszeren belül egy másik szervezetbe való átkerülés szituációja, akkor az összes ilyen követelményt tekintve leíróra cserélném a pedagógia teljes nyelvezetét. Nem foglalkoznék azzal, hogy tulajdonképpen mit szeretnék a gyerektől. Amíg az óvodában van, szerencsére nem fogalmazódik meg, hogy kiscsoport, nagycsoport – mert akkor én is kiabálnék. De szüntesd meg az iskolaérettséggel kapcsolatos összes elvárást, és akkor azt mondom, rendben van. Nem lehetséges egy szervezetrendszeren belül. Annak idején a világbanki törekvéssel szemben ezzel lehetett megvédeni az óvodát, hogy az Magyarországon része a közoktatási rendszernek. Az egyik alapvető dolog volt, amiről – nem akarok neveket mondani, mert ma már szégyellik – szakemberek is azt mondták, hogy ne legyen része a közoktatási rendszernek. Ebben az esetben

viszont kell mondani valamit, hogy van valami. Törekedjünk rá, hogy ez ne legyen körülrakva indikátorokkal meg nem tudom, mikkell. Az én érvelésem e mellett a dolog mellett innen származik, és úgy gondolom, akár tetszik nekünk, akár nem, valamit ebben a dologban oda kell tenni a végére.

Ennyit akartam mondani.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Mondandómhoz nagyon sokat segített ez a „legyen-e – idézőjelben vagy puhán fogalmazott kimenet az alapprogramban vagy ne legyen. Az a nagy kérdés, hogy ha valami nincs benne az alapprogramban, akkor a spontán mozgások milyen irányba viszik el a dolgot. A Nemzeti alaptanterv csinálásakor az volt a fő veszély, hogy ha nem szabadítjuk föl az energiákat a NAT-tal, akkor beszűkül, és marad az egyenirányított iskola. Ha az óvodában nem írunk úgymond kimeneti jellemzőket, akkor a polgármester csinál kimeneti követelményeket: bemegy, és azt mondja, te jöhetsz, te jöhetsz, te nem jöhetsz. Ezt kell végiggondolni, mi a veszélye annak, hogyha valamiről nem szólunk.

Ez egy kicsit ugródeszka nekem – bár nehezemre esik, mert az alapszöveget én fogalmaztam – ennek a kis minőségbiztosítási fejezetnek a funkciójához. Ottó kritikáját megértéssel és egyetértéssel fogadom a közoktatási minőségbiztosítással összefüggésben, de Ottónak ez a mostani megszólalása a 3/2002-es miniszteri rendeletet nem helyezte hatályon kívül, tehát az óvodák az alapprogramtól függetlenül legyártják, csinálják az IMIP-jeiket, hiszen jogszabály van, hogy intézményi minőségirányítási programjuk legyen. Az a nagy kérdés, hogy amit az alapprogram ad, kedvünkre való, a szellemiségével konvergáló, számon kérhető irányokat, hogy mit is ért egy óvoda intézményi minőségirányításon, akkor kevesebb a veszélye, hogy a polgármester vagy az önkormányzatok hajlamosak a CAF vagy egyéb cafrangok minőségi indikátorait – van egy ilyen minőségbiztosítási program, aminek CAF neve – számon kérni az intézményeken, amit mi nem akarunk. A konkrét szöveg védelmében szeretném mondani, hogy ez ebből a szempontból így segíti a minőségirányítás kritikussait, hogy olyan támaszokat fogalmazott meg, amik ezeket az anomáliákat teszik elkerülhetővé az óvodai minőségbiztosításban. De azért olyan dolgokra mindenképpen kitér, ami megint egy másik mánia, ami, hogyha nem szabályozódik valahol az alapprogramban, akkor előnti az óvodákat: a mérés. Itt a minőségbiztosítási – nem is minőségbiztosításról, hanem minőségről – szóló fejezetben ezekre az anomáliákra helyeztünk el biztosító mondatokat, hogy mit is értünk a visszajelzés fogadásán. Itt esett szó arról, hogyan kerüljük el a hiszékenység vámszedőinek az óvodába való behatolását, tehát a piaci szolgáltatások megjelenését, fizetőképes keresletet feltételezve, különböző óvodai extrafoglalkozásokon. Itt erről szóltunk, hogy éppen az óvoda minőségbiztosításának keretei között lehet biztonságot és védelmet adni. Szóltunk az óvodapedagógusok önmaguk iránti igényességéről, önképzési kötelelességeiről, és a partnerkapcsolatok rendezettségéről, érdemeiről. Én úgy gondolom, ez egy puha leírása volt a minőségprogramoknak, és ebből a szempontból védelmet is jelent az óvodák számára, hogy jöjjön egy kemény – többen nem szeretik az ilyesmit, én annyira azért nem haragszom rájuk – üzleti minőségbiztosító cég, és eladja az ISO-t az óvodának. Ebből a szempontból ez a szöveg egyszerre jelenthet védelmet is, nemcsak ösztönzést, ezért bátorodom, hogy a szöveget maga konkrétságában vizsgálják felül, hogy ezt a funkciót vajon nem tölti-e be. Véd vagy korlátoz, ebben kell döntenem, én úgy gondolom.

DR. VEKERDY TAMÁS: Csak annyit ehhez, hogy igaza van Lacinak, de úgy látom, most távolabbról ránézve, hogy ennek egy szervezeti és működési szabályzatban vagy bármi

ilyen dokumentumban helye van, de ha azt mondom, hogy az óvodai nevelés alapprogramja, ami a gyerekekre van centrálva, akkor kételyeim vannak, hogy helye van-e, és talán jól tette a 96-os – bár akkor még nem volt ekkora mánia a minőségbiztosítás –, hogy ezzel ott nem foglalkozott.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Szeretnék kapcsolódni az utolsó fejezet kapcsán kialakult véleményekhez. Ha elolvassuk ezt a fejezetet, ez igazán nem követelményrendszer: gyermekképről van szó. Kimondottan fejlődés-lélektani törvényszerűségeket találunk benne, komoly pszichológiai kutatási eredmények köszönnek vissza, vagyis ez az óvodapedagógusoknak is egyfajta viszonyítási lehetőség, hogy ha mindent megtesznek, ha megteremtik a fejlődés optimális feltételeit, milyenné válhat az iskolába lépő kisgyermek.

A másik fontos dolog: ez a gyermekkép azt is jelenti, amit az első szakaszban megfogalmaztunk – azt hiszem, pontosan Vekerdy Tamás gondolatai köszönnek itt vissza –, hogy lassan érik a kisgyermek, lassan éri el azt a szintet, amelyet itt leírtunk. Ez figyelmeztető az iskoláknak, a szülőknek, az óvodapedagógusoknak, hogy nem minden hatéves kisgyermek ilyen: lesz, aki majd hét-nyolc éves korában válik olyanná, amilyen képet itt felvázoltunk. Bennem is megfogalmazódnak ezek a kérdések, hogy akkor vajon mit is vizsgál a nevelési tanácsadó, amikor eldönti, hogy egy kisgyermek mehet-e iskolába vagy nem. Miért alkalmazzák országsszerte Nagy József mérési módszereit, a Prefert vagy a Difert? Ezek miről szólnak? Arról, hogy az óvodapedagógusoknak viszonyítani kell egy adott életkorban a gyermek fejlődési mutatóit valamihez – hát ehhez viszonyítják.

Én azt gondolom, ennek itt helye van, ha helyesen értelmezzük, hogy ez egy gyermekkép. Én is úgy gondolom, hogy nagy pedagógusi szabadság, meg óvodai különleges világ ide vagy oda, az óvodapedagógusnak mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy a kisgyermek az iskolába lépést lehetőleg úgy élje meg, hogy a pedagógus hatásai biztosítsák, hogy ilyené váljék.

Tamás egyszer megfogalmazta, talán 2000-ben, egy nagy konferencián a kérdést: vajon előszobája-e az óvoda az iskolának? Ilyen szempontból igen, hogy ott azért nem hagyjuk a gyerekeket fejlődni, hanem valamihez igazítva az ő útjukat, segítjük, hogy elérjék ezt az óvodáskor végi képet.

Köszönöm szépen. Ennyit szerettem volna elmondani.

ELNÖK: Nagyon röviden ehhez az utolsó bekezdéshez a 18. oldalon: az egészségesen fejlődő gyermek – és itt jön egy négy- vagy ötsoros definíció. Ezt én nagyon megfontolandónak tartom, hogy gondoljuk újra. Itt olyan követelmények vannak...

BRASSÓI SÁNDOR: Ez benne van most is. 1997 óta.

ELNÖK: Én akkor 1997 óta nem értek ezzel egyet. Nem azt gondoltam, hogy ti fogalmaztatok rosszul... Hogy mit jelent „életkorának megfelelően, tempóban és hangsúllyal kifejezni”, amit mond...

DR. MIHÁLY OTTÓ: Ezért szakemberek, óvodapedagógusok, hogy tudják.

BRASSÓI SÁNDOR: Benne van a képzésében.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Én nyugodtan állítom, hogy erre felkészültek az óvodapedagógusok.

ELNÖK: Akkor abbahagyom.

DR. VEKERDY TAMÁS: Most eljutottunk a végtelenített viták kezdetéig, amibe nem fogunk belecsusszanni. Marica említette, hogy Difer és Prefer. Ahogy nagy József beszél erről, az jó. De ahogy ezt alkalmazzák az országban, az katasztrófa. Igenis, borzalmas dolgok jönnek ki belőle, és lehet, hogy Maricának sokkal jobbak a tapasztalatai, de nem igaz, hogy az óvodapedagógus fel van készítve arra. Lehet, hogy eleve jó. De hogy felkészüljön, hogy így megnézze a gyereket, nem. Ha rossz, akkor használni fogja mint mércét, és, ahogy mondtam az imént, buktatópontot, ha pedig jó, akkor nem törődik az egészszel ebben az értelemben. Az egyik gyerek ilyen, a másik olyan. Az egyik ügyesen mozog, a másik ügyesen beszél – óriásiak a differenciák. *(Horn György: Ez később is így van. – Szakács Mihályné dr.: És az általános iskolában mindenki felkészült? – Zaj.)*

ELNÖK: A pedagógussal szemben támasztott követelménynek tartom, hogy érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél – a pedagógusok ötven százaléka megbukna ezen a követelményen.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Sőt, a pedagógusnál hozzá lehet tenni, hogy szakmájának megfelelően – még rosszabb.

DR. SZEVEDY TAS: Szerintem zárjuk ezt le!

DR. VEKERDY TAMÁS: Bőven kifejtettük – bízzuk a szakemberekre, hogy most ezzel mit csinálnak. Nekem ez a javaslatom.

BRASSÓI SÁNDOR: Köszönöm szépen a hasznos gondolatokat. Először is szeretném megköszönni az OKNT-nek – és nyilván Andreának, mint aki a főosztály részéről közvetlenül is mélyebben foglalkozott a dologgal – az előkészítést. Azt gondolom én is, hogy ez nagyon jó folyamat, és nagyon jó anyag a vége, hogy egy folyamatos párbeszédben készült el az OKNT-vel és a szakmával. Bár megtehetette volna a tárca, hogy ő maga készíti elő ezt a kormányrendeletet, de az volt az álláspontunk, hogy kutassuk meg, egyeztessük az OKNT-vel, alakítsuk ki közösen a felülvizsgálat szempontjait, jöjjön létre egy fogalmazó bizottság. Természetesen tudni kell, hogy ez egy kormányrendelet, így a dokumentumot a kormány fogadja el, nem az OKNT. Ilyen szempontból nem tudunk akármeddig egyeztetni, akármeddig előremenni a dologgal, mert ennek határideje van. Valaki kérdezte, mi ez a sietség. Nincs sietség, hiszen már mikor elkezdtük ezt a dolgot! 2007-ben adtuk oda a jelentést, most meg 2009 van, tehát nem mondható, hogy nagy sietségben lennénk. Júniusban beszéltünk erről, akkor az OKNT megtárgyalta, és mi mondtuk, hogy november elején kormány elé kell vinnünk. Most már október közepe van, tehát nem nagyon érünk rá húzni a dolgot, ugyanis minket szorít a munkaterv, amikor ezt le kell adni.

Ilyen értelemben azt gondolom, maga az anyag viszonylag jól összeállni látszik. Én is azt gondolom – csatlakozva sok szempontból Tamáshoz –, hogy ez egy óvodai nevelési alapprogram, mindig is az volt. Ez nem egy szmsz, nem törvény, nem foglalkoztatási szabály, nem eszközsabály, eszköz-felszerelésjegyzék. Ez arról szól, hogy az óvodai nevelést milyen

pedagógiai, pszichológiai, nevelési elvek mentén kell a kisgyerekek nevelése érdekében lefolytatni. Ehhez ad olyan kereteket, amelyekről látjuk, hogy beváltak, hiszen a felülvizsgálat ezt bebizonyította. Azokat az apróságokat, amiket a felülvizsgálat kiszúrt, javasolt, és az OKNT támogatott, az előkészítő bizottság jól megfogalmazta. A tárca részéről itt-ott bele kellett nyúlnunk. Ez meg, azt gondolom, annyiban természetes, hogy ez végülis jogszabály, bármennyire is az a címe, hogy az óvodai nevelés alapprogramja. Ez egy kormányrendelet, és meg kell feleljen bizonyos jogszabályi harmonizációs elvárásoknak. Például nem szabályozhatja a foglalkoztatást, az eszközrendszert. E miatt is került ki belőle a minőségirányítási részre vonatkozó javaslat, hiszen a törvény 40. §-a ezeket pontosan megfogalmazza, megszabja, és ehhez van hozzáigazítva a 3/2002-es rendelet a nevelési-oktatási intézmények közoktatási minőségbiztosításáról, ahol gyakorlatilag előírja, hogy az intézménynek, a fenntartónak mi a dolga, és ehhez kell az IMIP-et fejleszteni. Attól nem félek egyébként, amit említettél, Laci, hogy a különböző minőségbiztosítási szervezetek elárasztják az országot – eddig is eláraszthatták volna, sőt, el is árasztották itt-ott. Ha ez a fejezet bekerülne a végére, ilyen értelemben már most látjuk, hogy nem menne át az egyeztetésen, mert az IRM azt mondja ilyenkor, hogy nem itt van a helye. Nem tudjuk rajtuk keresztülverni a dolgot, ugyanakkor magában az óvodai szmsz-ben, a házirendekben, az alapprogramban megvan a felvezetés és a felkérés arra, hogy egy gyerekre figyelő, együttműködésre, kooperativitásra figyelő óvodai program jöjjön ki az alapprogram alapján.

Amit Tamás javasolt, mindent átvezettünk, természetesen – köszönjük szépen.

Amit Keszei úr és az elnök úr is javasolt, mindegyiket kezeljük.

Horn Gyuri említette az sni-tanulókkal kapcsolatos dolgot. Ez a normál óvodai nevelés alapprogramja, és van az sni-s gyerekek óvodai alapprogramja, pontosabban irányelve. Az arról szól, hogy azoknak az óvodáknak, akik sni-tanulókat – nem csak azokat, hanem azokat is – nevelnek, erre figyelemmel kell a helyi programjukat kidolgozni. Ez 1994-es dokumentum, illetve 1997-ben lett újrírva, és épp a múltkor tárgyalta az OKNT a legújabbat. Teljesen újra van írva. Tehát nem is értjük...

HORN GYÖRGY: Kérdeztem, nem állítottam.

BRASSÓI SÁNDOR: Az utolsó fejezet, ez a bizonyos 6. fejezet. Régi vita volt, hogy legyen-e ilyen kimeneti követelmény – bocsánat, hogy ilyen durva szót mondok. Nem vagyok ennek szakembere, de amennyire annak idején nagyon távolról szemléltem, meg utána tájékoztam, ez azért végigment az Akadémiától kezdve a pszichológus szakma berkein. Ezek a kognitív, affektív tényezők, testi-lelki fejlettség tekintetében, ami az életkorral összhangban van, született egy olyan keretrendszer, egy ajánlás, ami intelligensen értelmezhető az óvoda szintjén. Hogy egy polgármester ezt, kellő szakértelem nélkül, felülírja? Ezt felül fogja írni akkor is, ha ilyen nincs benne. Azt gondolom, ez nem menti meg az adott közösséget attól, hogy nagyon rossz döntés születik, ugyanakkor viszont segíti az óvodát. Az óvónő pedig csak szakember ebben, meg az óvodavezető. Próbál érvelni, mankót találni, hogy egy rossz fenntartói döntéssel szemben megvédje a gyereket egy számára nagyon előnytelen helyzetből. Ilyen értelemben nagy változás nem volt ebben a fejezetben. Megértem, hogy esetleg többen javasolnátok, hogy ez kerüljön ki, de ha kivennénk, abból lenne igazából komoly társadalmi vita, meg az óvodák részéről komoly kifogás. Nagyon óvnék ettől, és nem hiszem, hogy mi ezt föl merjük vállalni, hogy ilyen előkészítés után, ilyen stádiumban – kint van államigazgatási egyeztetésen, erre nem is jöttek

különösebben észrevételek, hogy ezzel gond lenni – kivegyük, mert ez fölbolygatná az egész rendszert. Nagyon egyetérték Maricával a hatodik fejezet vonatkozásában, meg akár Ottóval.

A menetrendről annyi, hogy mi most ezeket átvezetjük, de amikor az anyag kész van, nagyon szívesen visszaküldöm még egyszer Maricának, aki a bizottság elnöke, hogy még egyszer tekintse meg, és ha valami van, egyszer tudunk még róla beszélni. De nem nagyon tudjuk már kinyitni, mert nekem úgy tűnt alapvetően rendben is vagyunk ezzel a dokumentummal. Nem nagyon tudjuk már húzni.

PASZKOSZNÉ KULCSÁR ANDREA: Én a minőségbiztosítás-minőségirányítás témához kapcsolódva szeretnék mindenkit emlékeztetni, hogy 2004-ben még benne volt a helyi óvodai nevelési programokban a közoktatási törvény rendelkezése alapján a minőségirányítás. 2004-ben ez kikerült egy külön fejezetbe, külön szabályozásba. Ez tehát egy olyan komoly hangsúlyt kapott az intézményirányításban, intézményműködtetésben és annak megszervezésében, hogy ennek itt ennél fogva nincs szerepe, nincs funkciója. Mert mit fog szabályozni? Ez az alapprogram egy ugyanolyan keret, mint a Nemzeti alaptanterv, neki ezeket a fejezeteket a helyi nevelési programjában részletesen ki kell dolgoznia. Mit fog itt kidolgozni? Átfedések lesznek, anomális és zürzavar alakulhat ki a fejekben és a szakmán belül. Nem indokolt ennek a szakmai résznek az alapprogramba emelése. Ezt akkor is elmondtam, köztünk akkor vita volt, csak szerettem volna, ha mindenki hallja.

Szebedy úr említette, hogy az utolsó fejezetnél miért nincsenek meghatározva esetleg a korcsoportok. Azért nem, mert a csoportszervezés szabadabbá vált a közoktatási törvény szabályozásában, ami az óvodavezető jogosultsági körébe került, tehát nincs megkötve, hogy neki kis-, középső, nagycsoportot kell létrehozni, mert az élet úgy hozta, hogy nagyon sok vegyes csoport alakul ki. Hogy ez finanszírozásában jobb vagy nem, ezen, azt hiszem, most nem érdemes vitatkozni, de ez a jogosultság az intézményvezető hatásköre. Hogy hány csoportot indít, az meg a fenntartóé.

Az iskolaérettség közöttünk is nagyon nagy vitákat váltott ki, amikor erről beszéltünk. Igaz, felháborító, hogy fenntartók... Ezek azért nem határozatok, mondjuk ki, hogy azt nem merik megtenni, mert azzal már a Közigazgatási Hivatalhoz lehetne fordulni. Meg is tesszük. A magunk részéről, amikor jönnek ilyen jelzések, örömmel mondhatom, számtalanszor azt a visszajelzést kapjuk, hogy a nyári nyitva tartási rendet visszaállították, ahogy mi leírtuk a jogszabály alapján, illetve nem rendelhetik el azért, hogy az iskola ne ürüljön ki, az óvodából meg kifolyának a gyerekek, a férőhelyek körüli anomáliát. Ez is nagyon konkrétan szabályozva van. A nevelési tanácsadók valóban olyan helyzetbe kerülnek, hogy minden iskolába menő gyereket meg szülőt – a közoktatási törvényben foglalt jogaikkal teljesen ellentétesen –, hogy menjenek el a nevelési tanácsadóba. A szakszolgáltatokról szóló rendelet teljesen világosan leírja, hogy a nevelési tanácsadó mikor köteles szakvéleményt készíteni, mikor köteles megvizsgálni a gyereket – nem minden iskolaérettségi korba lépő gyereket. Az óvodavezetőnek joga van ahhoz, hogy a szakvéleményen azt húzza alá, hogy a továbbiakban az általános iskolát megkezdheti vagy nem kezdheti meg. Akkor az az ő szakvéleménye. Főleg, ha a szülő egyetért vele, azt egy fenntartó nem vonhatja kétségbe. Ez is megtalálható a jogszabályokban, és ellenőrizhető. Más kérdés, hogy ellenőrzik vagy sem, fordulnak-e a hatósághoz vagy sem.

Köszönöm szépen, a többit Sándor már elmondta.

Én is köszönöm a bizottsággal töltött időt, mert nagyon hasznos, nagyon építő volt. Annyit azért elmondanék – mert én egy elég alapos ember vagyok –, hogy azt a szöveget, amit nekem a szerkesztőbizottság megküldött végleges szöveggé, egyesítettem a jelen

előterjesztésben foglalt szöveggel. Szívesen megmutatom, hogy nagy változtatások ebben nem történtek. Egy kicsit meglepett, amikor az elején ezt hallottam. Egyértelműen látható, hogy ebben minimális változás történt csupán.

ELNÖK: Nagyon köszönjük. Van-e még valamilyen megjegyzés, kérdés? *(Nincs jelentkező.)* Tudomásul vesszük. Én hadd tegyem még hozzá, hogy élvezettel vesszük tudomásul, mert ez egy jó beszélgetésre inspiráló, nagyon jó és nagyon jó szemléletű szöveganyag. Igazán irigylem a mostani óvodásokat... *(Derűltség. – Horn György: Ha kötelező lenne a tanulás, még akkor is irigyelném őket!)*

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Elnök úr, nem tudom, mi a szokás, de ennek a bizottságnak a munkáját legalább jó lenne megköszönni az OKNT nevében. Tényleg, a nyáron, szabadságukról visszatérve, megszakítva azt, részt vettek ebben a munkában. És azon kívül, hogy Andrea mindannyiunknak megköszönte, jó lenne, hogyha az Országos Köznevelési Tanács egy pár sorban... Nem tudom, szokás-e ez itt, még nem vettem részt ilyenben.

ELNÖK: Ha az a pár mondat, amit most utólag elmondtam, ellentétes volna azzal a kívánsággal, amit most mondott, akkor vagy én fogalmaztam rosszul, vagy rosszul volt érthető. De ha ezen most egy kodifikációt gondolt, tehát levelet... *(Közbeszólások.)* Jó, tehát írjunk egy levelet – a címzett? A bizottsági tagok? *(Közbeszólások.)* Köszönöm szépen. Ki fogalmazza meg? *(Derűltség.)* Az elnök – aranyosak vagytok!

Köszönöm szépen. Az idő fél kettő... Most jön a kollégiumi nevelési program.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Szabad egy ügyrendi kérdést ezek után?

ELNÖK: Parancsolj!

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Ez egy nyolcvan oldalas anyag. Nagyon nagy terjedelmű, nagyon fontos. Én csak egy évig voltam kollégiumi nevelőtanár, és most nem akarok belemenni megjegyzésekbe. Elnézést, nem tudom, ki írta, általában rajta van – senkit nem akarok megsérteni, de nagyon nyers ez az anyag. Minden harmadik mondatban nagyon komoly nyelvi problémák is vannak, a fogalmak használatával is vannak problémák, definíciós problémák. Még olyanok is – de ez már részletkérdés –, hogy helyes célok túldimenzionálása. Ez egy túl nagy anyag ahhoz, hogy ezt most elkezdjük. Magam is csak példákat tudok mondani, majdnem minden oldalon van komoly ilyen-olyan javítanivaló. A kérdésem, hogy mi a határideje, nem lehetne-e ezt eltenni, mert biztos, hogy hosszú időt vesz igénybe.

ELNÖK: Az én utalásom a fél kettőre arra vonatkozott, hogy ennek az anyagnak a súlyához, terjedelméhez mérten kevés az rendelkezésünkre álló idő, türelem, ülőképesség... Erre akartam utalni.

HORN GYÖRGY: Brassói úrtól kérdeztem itt halkán, hogy mennyire sürgős – hiszen ez is egy miniszteri rendelet –, merthogy, szemben az óvodai programmal, az érettségivel, az előbbi anyagokkal, ezzel nekem is alapvető dilemmáim vannak. Amikor ez elkezdődött, már a Kollégiumi Szövetséggel is lezajlott ez. Nyilván, mivel ez miniszteri rendelet, mi pedig csak tanácsadók vagyunk, nem tudom, ez hogy működik, de én is szívesen venném, ha nagyobb időt,

teret kapna. Ha belefogunk – én szívesen maradok –, részemről nem ilyen elégedettséget jelenítenék meg. Csak egy egyszerű számot hadd mondjak: huszonkét órára betervezik a gyerekek heti életét, ami azt jelenti, hogy negyven órát van egy szakközépiskolás az iskolában, tehát hatvankét órát van egy héten kötött pályán... Ráadásul tantervi rendszerben gondolkozik, még a NAT-tól is eltér számos ponton. Én ezt nem először látom, tehát nem mostani benyomásokról beszélek, hanem a Kollégiumi Szövetség néhány vezetőjével nekem személyesen több mint fél évtizede súlyos vitáim vannak a kollégium funkcióját tekintve, és ha szabadna, én ezt az OKNT felé is kifejteném.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Egyetlen javaslatom volna. Alakítsunk egy ad hoc bizottságot, aki segíti a munkát, mert most már tényleg nem tudunk érdemben foglalkozni vele, holott ez egy nagy téma, amit méltóan kellene megvitatni. Ha egypár tagú bizottság, mint az óvodai programot...

ELNÖK: Van-e olyan határidő? El lehet-e napolni a következő ülésünkre, vagy egy rendkívüli ülést kell beiktatni...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Annyit azért hadd tegyünk hozzá, hogy ez csak negyven oldal, mert az Arany János nem most kerül vitára, csak hozzá van csatolva. Egy fokkal hátha könnyebb így a döntés. Azon már túl vagyunk, azon nem kell vitatkoznunk.

BRASSÓI SÁNDOR: Előjáróban néhány szót hadd tegyek hozzá!

A kollégiumi nevelés alapprogramja egy 2001-2002-es munka eredménye. Többen talán emlékeztek, hogy amikor a kerettantervi szabályozás elindult, a Kollégiumi Szövetség saját maga kezdeményezte – de már korábban is –, hogy szükség lenne a kollégiumi nevelőmunka támogatására egy olyan alprogramra, ami megadná a tevékenység időkereteit és szakmai iránymutatást is a dologhoz. Akkor is nagy viták voltak erről a dologról, hiszen az oktatásirányítás, a kutatók egy része nem ebbe az irányba akart feltétlenül elmenni, ugyanakkor viszont a Kollégiumi Szövetség, a kollégiumi szervezetek és a kollégiumvezetők – tehát akik egyébként a dologban érintettek – ezt az irányt teljesen jónak tartották. Mi sem támasztja ezt jobban alá, mint hogy amikor magát az alprogramot kiadtuk, 2001-ben az 1. számú mellékletet, utána a 3. számút, a nagy anyagot, minden egyes kollégiumba eljuttattuk, és vártuk az észrevételeket. Ha tetszik, ha nem, visszajött a levél valami négyszázötven kollégiumtól – ezek a levelek már nincsenek meg, bár egy darabig őrizgettük az István szobájában –, és abszolút pozitívan nyilatkoztak a dologról. Maga a szakma tehát a hatályos szöveget – amihez képest a jelenlegi egyébként nem olyan nagyon tér el – tökéletesen elfogadta. Ilyen értelemben számunkra öröm volt a kollégiumi nevelés alprogramjának kiadása, mert akik használják, alkalmazzák, jól tudják csinálni.

Más dolog, hogy időközben felmerült két ok, ami miatt úgy gondoltuk, hozzányúlunk, bár nem szeretnénk újra megnyitni ezt a dolgot. A NAT kapcsán jött a szövetségtől a javaslat, hogy bizonyos értelemben át kellene gondolni egy-két fogalmat, egy-két tartalmat, ami az alprogramban környezeti nevelés, egészségnevelés, pályaorientáció kapcsán megjelenik. Ez volt az egyik dolog, és szinte az egész anyagot a kollégiumi vezetői munkacsoport hozta létre, mi csak itt-ott belenyúltunk, fogalmazás szempontjából. Így készül el az anyag egyik fő része.

A másik fő része, amit ettől határozottan el kell választani, az Arany János kollégiumi programok része, amit az ottani szervezetekkel, tehát a mentorokkal közösen készítettünk. Nem

mi csináltuk, hanem azok a kollégiumi vezetők, szakemberek, akik a kollégiumi programban dolgoznak. Követtük tehát azt a szerkezetet, ami számukra megvalósítható.

Maga a rendelkező szöveg minimálisan nyúl hozzá a rendelethez – ha esetleg valaki megnézte –, hiszen az egy jogszabályi paragrafusokból álló szakasz, ami egyrészt kiemeli a kollégiumi program hatálya alól azokat a tisztán fogyatékos tanulókat nevelő-oktató kollégiumokat, mint a vakok és siketek, akikre nem ez vonatkozik, hanem egy teljesen más szabályozás, továbbá pontosította a gyógypedagógiai nevelés-oktatásban részt vevő tanulóakra vonatkozó szabályozási elveket. Az egy apróság. A rendelkező résszel tehát nem nagyon lehet érdemi vita. Ami lehet, maga a nem Arany János programos kollégiumi rész, amire gondolhattatok, hogy érdemes stílusosan javítani néhány dolgot benne. Megmondom őszintén, nekünk ezzel is haladnunk kell, ez elég régóta kipörgött. Nem túl szerencsés, hogy az OKNT viszonylag későn tudja tárgyalni, de természetesen örömmel várunk szövegszerű javaslatot, ami a meglévő struktúrát nem veri szét. Őszintén megmondom, nem szeretnénk frontot nyitni a kollégiumi tanárokkal, mert nem ez volt a megállapodásunk velük. Abban állapodtunk meg, hogy ők ezt kérik, javasolják, hogy nyissuk meg, de úgy, hogy alapvetően jól működik nekik a kollégiumi alpprogram. Ebben finomhangolást kértek itt-ott-amott, a NAT alapján. Mi a tárca részéről nem akarunk konfliktust pont azokkal, akik ezt a programot alapvetően használják.

István, kérlek, fűzzél hozzá néhány gondolatot – egyrészt a tárca részéről, mint szakember, másrészt a szövetség részéről is érintett vagy. Gondolom, Istvánt mindenki ismeri.

SIMON ISTVÁN: Az elsőnek a létrehozásában is részt vettem, és ennek az anyagnak az átdolgozásában, NAT-hoz igazításában is. Biztosan előfordulnak olyan dolgok, amiket a kollégák mondtak, hiszen itt nem olyan tudós kollégák dolgoztak, mint az óvodai alpprogramnál, hanem valamennyien kollégiumban dolgozók, kollégiumi szakértők vagyunk. Konkrétan, ahogy Brassói úr mondta, ezt a szakma csinálta tíz évvel ezelőtt, és most is a szakma képviselői dolgozták át.

Horn úr említette az előbb a 22 óra beszabályozását. Ha végiggondoljuk, és megnézzük a rendelkező részt is, adott esetben egy kicsit félreolvasásnak bizonyulhat, ugyanis a 22 egy egész esztendőre vonatkozik. Azt jelenti, hogy a harminchét tanítási hétből huszonkettőn kell csoportfoglalkozáson beszélgetni azokról a témákról, amiket láthatunk a 2. számú mellékletben. Ez alól a 22 óra alól, ami egy egész tanévre vonatkozik, nem ment fel a rendelkező rész sem egyetlen kollégistát sem – ez teljesen igaz. Viszont a többi dologban a kollégium kezébe adja, hogy hogyan foglalkozzék a gyerekekkel. Annak a 70 ezer gyereknek az életét, aki kollégiumban van a közel egymillióból, aki iskolába jár, valami módon természetesen szabályozza. Azt hiszem, így helyes.

Mondanék egy példát – Mihály tanár úrral húszéves vitánk van ezzel kapcsolatosan. 1990-ben, amikor Pécsen tartottam egy előadást a kollégiumi nevelésről, te is tartottál ott egyet, és azt mondtad, te nem engednéd ilyen kollégiumba a gyerekedet. Elfogadom, szabad választás lehetősége van Magyarországon. A kémiai olimpia négy apáczaik gyereke közül három apáczaik kollégista volt. Vajon, ha olyan kollégiumban vannak ezek a gyerekek, amelyet te fölvezeltél, benne lettek volna ebben a csoportban, vagy egyáltalán eljutottak volna valahová, OKTV-re vagy kémiai diákolimpiára? Dicsekedhetnék-e akkor azzal, hogy ezek az én gyerekeim voltak? Négy gyereket küldött az Apáczaik diákolimpiára, ebből három apáczaik kollégista volt, pontosan azért, mert azokkal a foglalkozásokkal, azzal a tehetséggondozási programmal dolgoztunk, amit ebben összefoglaltunk. Az Arany János programban nincs benne az Apáczaik, de amit ott is próbálunk megvalósítani, azt hiszem, olyan támogatást tudunk nyújtani azoknak a gyerekeknek, akik akarják, hogy ebben a kollégiumi rendszerben ne csak szállásként és szállodaként fogják fel a

kollégiumot, hanem igazi, régi értelemben véve kollégiumként, közösségként, tevékenykedő közösségként. Azt gondolom, ez az alapprogram erre jó. A közel hatszáz kollégium nagy részében voltam az elmúlt tíz esztendőben, és úgy látom, körülbelül 70-80 százaléka jól tud működni ezzel az alapprogrammal. Ha bármilyen alapprogramot csinálnánk, a másik 20-30 százaléknak mindegy, mert egyáltalán nem igényli az alapprogram segítségét, tehát azzal úgy se tudnánk különösebben semmit csinálni.

Itt nem arról van szó, mint egy tantervnel, amikor az egész iskolázási közösségről van szó, nem is mint az előbb emlegetett és nagyon dicsért óvodai program esetében, ahol az összes gyerekek legalább az utolsó évben óvodába kell járni. Itt azok a gyerekek vannak, akik erre rászorulnak. Azt hiszem, ezt jó szándékkal, az ő segítségükre csináltuk és hajtjuk végre.

Azt kérem a kollégáktól, támogassák ezt a programot.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Az alapvető kérdésre nem kaptunk választ. Nekem nem jutott volna eszembe, nem értek hozzá, hogy a tartalmat, a célkitűzéseket bíráljam, sőt, az volt a benyomásom, hogy a célokkal, törekvésekkel nagyjából egyetértek. Én az eredetit nem ismerem, 2001-ben nem voltam tagja az OKNT-nek, de vannak részek, amelyek kiforrottak, és nyilván nekem pontosan az szűrt szemet, ahol nyilvánvalóan új szövegek kerültek be, új követelmények. Nekem kifejezetten csak a nyelvi igényesség, a fogalmi definíciók szűrtak szemet, de úgy ítélt meg, túl sok időt igényelne sorról sorra végigmenni, mert elég sokat találtam, és abba is hagytam már. Ezért kérdeztem, nem lehetne-e elhalasztani. Az érdemi résszel nincs vitám, mert nem értek hozzá, és el is fogadom, amit mondasz. Csupán nyelvi és fogalmi szempontból.

HORN GYÖRGY: Brassói úr is azt mondta, nem szeretnék, ha vitát nyitnánk, az idő is... Én visszavonulok, ha azt mondjátok, hogy nincs beleszólás, bár egészen másként látom a dolgot. Nem akarom ezzel a többieket terhelni, de alapkérdésekről beszélnek.

DR. SZENES GYÖRGY: Vitát nyitunk róla vagy sem, ez a kérdés.

ELNÖK: Azért kérdeztem meg, milyen időkorlátok közé kell szabnunk az igényességet vagy a hozzászólások tartalmi terjedelmét, mert attól függ, hogy most belemegyünk vagy nem megyünk bele. Ha bele lehet menni, akkor én is azt javaslom, halasszuk el ezt a beszélgetést, mert nekem is alapvető problémáim vannak a kollégium funkciójának értelmezésében, és ennek az anyagnak a felfogásában. Ha erre nincs lehetőség, akkor lehet stilizálni a jelenlegi szöveget, és adottnak venni, egy kvázi kényszerhelyzet szülte dolognak – és akkor ez a dolog eldőlt.

BRASSÓI SÁNDOR: Próbáltam utalni rá, ezek szerint nem elég határozottan. Természetesen szívem szerint azt mondanám, hogy ülünk le, csináljunk erre egy bizottságot, az OKNT is gondolja át, fussunk néhány újabb kört, de erre sajnos nincs lehetőségünk: nekünk ezzel rendelettel novemberben meg kell jelennünk. Ettől kezdve, ami járható út – és ebben örömmel fogadnánk a segítséget –, ha bárki, aki az OKNT-nek tagja – ott van mindenkinek a gépén az elektronikus szöveg –, ha akár szövegszerű javaslatot tesz, természetesen a meglévő szerkezet megtartása mellett, merthogy azt a szakmai szervezetekkel egyeztetjük. Ami a szöveg koherenciáját, értelmezését, stiláris tartalmát javítja, igyekszünk maximálisan bedolgozni az anyagba, és megjeleníteni, ugyanis az a célunk, hogy minél jobb szövegezésű anyag szülessék – mind a mellett nem tudunk teljesen fronton egyeztetést nyitni.

DR. SZEBEDY TAS: Ügyrendi javaslatom lenne. Az az érzésem, mintha most elénk kerülne a kétszintű érettségi vagy a NAT, és ma kezdenénk el vitatkozni. Szerintem ugyanolyan jóízűen tudnánk róla vitatkozni, mint ha még nem lenne érvényben, de a kimenete kérdéses. Ha így áll a helyzet, arra tennék javaslatot, hogy ha a jelen helyzetben van olyan szövegszerű korrekciós ajánlat, amit már hasznosítani lehet, abban nyissuk meg a kört, de ne az alapkérdésben. Elméletileg lehet, hogy most felizgatna minket, de nem tudunk döntésre jutni, legalábbis befolyásolni a helyzetet. Tehát csak szövegszerű észrevételekre nyissuk meg a kört – ahhoz még pont elegenden is vagyunk.

DR. SZENES GYÖRGY: Először három általános mondatot mondanék, utána a javaslatomat, hogy mi legyen.

Személyemben is érintett vagyok kollégiumi ügyben, mert van nekünk olyanunk. Azt tapasztaltam, hogy a kollégium életében jelentős változást hozott attól a pillanattól, hogy ez az alapprogram megjelent. Nem mondom, hogy ez egy hibátlan szöveg, erről szó sincs, de hogy azt a fajta irányvonalat képviselte, és a nevelőkben néhány év alatt tudatosult, hogy ez nem egy gyermekmegőrző intézmény, nem szálloda, hanem nevelő intézmény, aminek nagyon fontos hátránykompenzációs feladatai is vannak. Nekem ezen az anyagon ez végighúzódik. Hogy aztán teljesen korrektek-e ezek a szövegek, illetve ezek a fejlesztési követelmények teljesen az életkorhoz igazodóak-e, megint azt kell mondanom, amit Ottó mondott: az életkorának megfelelő módon kell ezekkel a témákkal foglalkozni. Ha a fejlesztési követelményekben az 1-8. évfolyam számára európai uniós dolgok vannak, azt lehet úgy közvetíteni, ahogy ennek a korosztálynak megfelel, aztán később magasabb szinten.

Én híve vagyok ennek a programnak, és a tapasztalatom is az – nemcsak az általam vezetett kollégiumban, hanem több kollégiummal tárgyalva már erről a programról –, hogy ezt nagyon-nagyon jól tudják használni a kollégiumi nevelők.

A szövegszerű pontosításról pedig azt gondolom, mivel ez egy annyira terjedelmes anyag, elektronikusan kellene megküldeni a javaslatokat, ahogy Sanyi is mondta. Erről nem nagyon van értelme vitát nyitni.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Nekem volt a szöveghez egy szakaszban viszonyom: lektora voltam. Megnyugvással kell visszajeleznem, hogy a javaslataimat viszontláttam a szövegben, úgyhogy ezt köszönöm szépen.

Egy pontra fókuszálnék, különösen az OKNT miatt. Emlékeztek rá, hogy az év elején elfogadtuk a helyzetképet a magyarországi kultúra állapotáról, hogy végveszélyben a természettudományok és a műszaki tudományok vannak. Ha ez igaz, mert akkor igaznak gondoltuk, akkor ennek, úgy gondolom, vannak konzekvenciái. Azt hiszem, ez így korrekt, hogy én a humán ember azt mondom, ezt a hangsúlyváltást a kollégium műveltségképében nem érzem elég erőteljesnek, és egy picit – tudom, Pista nagyon érzékeny, de remélem, nem fog megbántódni – a patina és a doh közötti különbséget kellene élesebben láttatni. Konkrétabb leszek: úgy gondolom, hogy miközben ismertek, tudjátok, hogy a hon- és népismeretet mennyire fontosnak tartom, túlméretezettnek gondolom ebben a témaköri listában, mégpedig annak a rovására, amit modern ismereteknek, tudásoknak gondolunk. Tehát egy ilyen patinás, nagyenyedi kollégiumkép – bár Nagyenyeden a természettudományos oktatás kiváló volt a maga korában – jelenik meg benne, és ugyanez a helyzet a szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozásokon is. Tessék csak megfigyelni, hogy túlnyomó részt a humán művészeti kultúra jelenik meg expressis verbis, és kevesebb szó esik a kollégiumban ezeknek a gyerekeknek – ahogy Nagyenyed vagy

Kolozsvár tette – az idegennyelv-oktatásáról. Persze, hogy nem árt a széki táncrendet ismerniük, meg az árvalányhaj elhelyezkedését a hortobágyi rónán, de meg kell tanulniuk azt az idegen nyelvet, amit a középosztálybeli gyerekek az iskolában, illetve a magántanároktól tanulnak meg, az IKT-hoz való hozzájutást stb. Hadd legyek én technokrata, nekem ez meg van engedve, mert tudjátok, hogy nem vagyok az. Ebben a vonatkozásban ezt az arányt kiegyensúlyozottabbá tenném. Lehet, hogy a témaköröknél, lehet, hogy a 4.1.2. pontban kitenném ezt a hangsúlyt – mondom, hajlandó vagyok akár ennek rovására is, lemondva ezekről a gyönyörű dolgokról, amikről tudom, hogy ettől emberi az emberi élet, de a kollégista meg akkor lesz olimpianyerő, ha kémiát tanul – mert a Pista példája nagyon jó volt. Az már részletkérdés, hogy a 4.1.2. pontban ezek vajon valóban speciális ismereteket adó foglalkozások-e – itt az „ismeret” szóval is van bajom, de majd Nahalka Pista megvédi –, hogy adódnak-e ezek az ismeretek, vagy ha már a NAT-hoz igazítottuk az alapprogramot, itt egy kompetenciafejlesztő feladatsorról volna inkább szó. Talán terminológiájában is ezt tükrözzük vissza, miközben az alapprogram nagyon korrekten elvégezte, hogy rezonált a 2007-es NAT-ra, visszaigazolta azokat a változásokat. Én egy kicsit még gondolkodnék rajta, hogy ezzel az aránnyal nem volna-e kicsit korszerűbb a dolog.

SIMON ISTVÁN: Segítesz ebben? Javaslatot teszünk valamely témakör némi megváltoztatására.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Persze!

DR. MIHÁLY OTTÓ: Csak mert meg lettem szólítva, bár tényleg nem akarom ezt a vitát most elővenni. Annyit mondanék, hogy egy ilyen megközelítés is lehetséges ebben a dologban, amit Laci mondott, de az én problémám nem egy szálloda-kollégium szembeállítás a nevelő kollégiummal, pontosan azért, mert ez egy meghatározott célcsoportot érint, döntő többségét illetően legalábbis. Lehet, hogy a kollégiumi tanulók igen jelentős részének ezek a programok teljesen fölöslegesek, totálisan unalmasak, mert az iskola kitűnően feldolgozza velük. Én azért nagyon sok iskolát tudok, akik feldolgozzák.

Az általad mondott példa engem pont arról győz meg, hogy ha valamit tehet a kollégium, az döntően a gyerek, a konkrét gyerek konkrét gyerekcsoportokhoz történő alkalmazkodással történő tehetséggondozása vagy, ha úgy tetszik – most én is leegyszerűsíttem – felhozás, pátyolgatás, besegítés, orientáció, mondhatnám mentálhigiénés tanulási folyamat stb. Nem mondom, hogy a kollégium inaktív valami. Azt gondolom, hogy egy eleve elhatározott program, amely sem a NAT-hoz, sem az óvodai programhoz nem hasonlít a tekintetben, hogy itt konkrét programokat mondanak, amelyek totálisan rá vannak bízva ezen programok által az iskolákra. Egyetlenegy ilyen nem találsz, amit a NAT vagy az óvodai program bármi módon előírna számukra, miközben a kollégiumi csoportokhoz képest ezerszer homogénebb időstruktúra és gyermekcsoportok vannak. Nem mondom, hogy nem céltudatosan szervezett tevékenység a kollégium. Azt gondolom, az egy igen kemény sajátosság, akkor van értelme, ha képes kiegészíteni, adekvátan ahhoz kapcsolódni, amivel a gyerek az iskolában foglalkozik. A tanulás programja olyan, amit én el tudnék képzelni, hogy azzal mindenképpen segíték, bármelyik iskolába is jár a gyerek. E tekintetben minden gyereknek segítség. Az Európai Unió, vagy amit Laci mond, természettudomány – akkor van értelme, ha az a három gyerekem van, akivel ezt a dolgot tudom csinálni. Nekem itt vannak a problémáim. A kollégium gondolkodásmódját olyan irányba kellene vinni, hogy alkalmazkodóbb legyen a tudata. Ha lenne egy iskola-egy kollégium, vagy két iskola egy kollégium, ami könnyen kezelhető, ott persze ez viszonylag könnyen

megoldható, mert ott együttműködés lehet az iskolával. Nyilván nehezebb megoldani abban a kollégiumban, ahol nem tudom, hány iskolából jönnek a gyerekek – én ezt pontosan tudom. De szervezeti gondolkodásmód igenis van az ipar területén is, más területeken, szolgáltatásban is olyan, mint amit a Toyota filozófiája kifejez: mindenkinek bárhol, bármikor, bármit. Ez a Toyota alapvető gyártási filozófiája, és ezzel van nekem problémám a kollégiumi programban. Sokkal több alternatíva kellene például. Elfogadom, hogy segíteni kell a kollégiumnak, de ha most teszünk egy kis lépést, több alternatívát kellene adni számukra, hogy például ezt az időt hogyan, miképpen használják fel. Ennyi – csak hogy ne legyen félreértés. Mert ezek szerint azok, akik albérletben laknak, szabadabb emberek. *(Dr. Závodszy Géza: Elhanyagoltabbak.)* Más szempontból lehet, hogy sokkal elhanyagoltabb gyerekek. Rengeteget voltam kollégiumban, tehát én tudom, mi a kollégiumi élet – tévedés ne essék!

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Arról volt szó, hogy az általános kérdésekről nem vitatkozunk, ahhoz nem is akarok hozzászólni. *(Dr. Mihály Ottó: Csak megszólítottam.)* Apró stíláriis dolgokkal se tölténém az időt. Egy-két olyan dolgot vetnék föl, ami fogalmi probléma lehet, noha a megfogalmazó szándékát érteni vélem, és tulajdonképpen rokonszenves is.

Az egyik, amit fölvetnék a 4. oldalon: szinte kiemelten szerepel, hogy kulturált életmódra nevelés – a nyelvi igényességgel nem foglalkozunk –, koherens világgép kialakítása. Lehet, hogy rosszul gondolom, de kérdezem: az feltétlenül értékmérő, ha valakinek koherens világgépe van? Mert az eklektikus világgép nem szerencsés, de itt két probléma van. Egyfelől egy fundamentalista iszlám vagy egy szektás világgépe rendkívül koherens – és nincs is közöm hozzá. Kérdés, hogy a kollégium hogyan nyúl hozzá. Arra szeretnék csak kilyukadni, hogy én értem, miről van szó, de szerintem ez félreérthető. Koherens világgép? Marxista-leninista világgépet biztosan nem, mert annak idején az is koherens volt, és megkerülhetetlen követelményként benne volt. Ugye, értitek, hogy ez kicsit zavaros? Én értem, arról van szó, hogy fejlődjék ki a személyiség. Nem tudok mindenre konkrét javaslatot, de azt hiszem, értitek.

Megkérdezem, mi az, hogy európai nevelési elvek? Az amerikai ebben nincs benne? Én értem, elfogadom, hogy az Egyesült Államok Európából települt ki... *(Közbeszólások.)* Itt van, hogy európai nevelési elvek, valamint a NAT által elfogadott – és persze idézőjelbe teszi a fogalmazó, mert érzi, hogy ez suta – közös értékek. Nyilván meg kell harcolni a jó megfogalmazásért. Nem vitatom a szándékot, azt értem.

Ugyanilyen problémám a demokratizmus, humanizmus. A demokratizmus... Demokrácia van, meg demokratikus van, a demokratizmus már köznyelvi elkenése a dolgoknak. A humanizmus? Mi humanisták vagyunk, csak tudjuk, hogy ez egy túl általános, túl üres. Nem fogok mindent végigmondani.

Kicsit problematikusnak tartom, de ez már elvi dolog, és lehet, hogy senki nem ért egyet velem: az óvodai alapprogramban rendkívül jó dolog, ami az azonosságtudat, kisebbségek, önazonosság stb. Ott az volt, hogy ápolása, megőrzése stb. Kérdés, lehet-e ezt fejleszteni. Mit jelent az, hogy a nemzeti önazonosság fejlesztése? Hol a határ? Hol kezdődik valami bezárkózás? Megőrzés, ápolás. Az óvodai alapprogramban az volt, hogy megőrzés, ápolás – ez n agyon jó. Azt hiszem, a fejlesztés kicsit elvezethet ettől.

Azt mondja, hogy az európai polgár – idézőjelbe is teszi a fogalmazó – identitása. Az egész európai uniós problémakört ismerjük, csak ez kicsit zűrös, mert Szentpétervár nem Európa? A fogalmazás áthidalhatja, mert mindannyian az Európai Unió tagjai vagyunk, európai polgárok vagyunk. Ha itt nem az van, hogy az európai polgár identitásának, hanem Európa-identitás, az persze nem fedi az európai polgárt – mert, mint mondtam, az oroszok nincsenek

benne, és még sokan... *(Dr. Mihály Zoltán: Máraival el tudnál beszélgetni erről.)* Ezt egy igényes fogalmazással át lehet hidalni. Vagy arról van szó, hogy az Európai Unióhoz való ilyen-olyan polgári kötődés, vagy európai identitás, és az világos – bár azon is lehet vitatkozni, hogy latin-keresztyén vagy római-bizánci. Azt nem lehet mondani, hogy az Európai Unió latin-keresztyén, mert akkor mit csinálunk a görögökkel meg a bolgárokkal... Csak ilyenekre hívnám fel a figyelmet példaként.

Sok helyen könnyű javítani, hogy nem az egyszerűtől halad az összetett felé vagy a helyitől az általánoshoz, hanem fordítva. Nem az egyén, család, nemzet, globális, hanem mondja, hogy ilyen-olyan egyetem, és utána a család vagy a... Ezek technikai dolgok, amiket át kellene fogalmazni.

ELNÖK: Miközben létszámban fogyunk, problémában gyarapodtunk. Azok a dolgok, amiket te említettél, számos filozófiai síkú kérdést jelentenek, és nem hiszem, hogy ez az alkalom jó erre, másrészt nagyon nagy dilemmám van, hogy mit javasoljunk az alapprogram megfogalmazóinak. Fogalomhasználatban, filozófiai szemléletében, társadalomszemléletében...

Mondjad, Ottó, mert én itt most megálltam.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Szerintem teljesen igaza van Sanyinak és az anyag készítőinek is: ez tényleg komoly dolog. De isten ments, hogy ennek az anyagnak a problémájára szűkítsük, amik itt óhatatlanul felbukkantak a beszélgetésben. Ezen jóval túlmutat. Én azzal értenék egyet, hogy ahol érzékelhető olyan feszültség, fogalmazási probléma, e-mailben adjunk korrektúras javaslatokat. Én se gondolom, hogy most rákényszerítsük az anyag szerzőire, mert rengeteg érvet tudnak felhozni mellette...

ELNÖK: Vagy megfordítva: a hozzászólókra rákényszerítsük azt a szemléletet, ami itt van.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Aki hozzászól, vállalja, hogy ehhez a struktúrához, ennek a javításához, ennek a szövegnek a javításához ad segítséget, és nem játssza le azt a játszmát, miközben fenntartjuk – ezt csináltuk ma az érettségivel kapcsolatos döntésnél. Tudjuk, azzal nem értünk egyet, ahogy ez az érettségi javul. Minél jobb lesz, annál rosszabb – ez az alapállás ebben a dologban. Minél jobbra teszik, annál rosszabb. Minél tovább él még, mert besegítettek, még két injekciót kapott, annál rosszabb. Ha ezt gondolja valaki, akkor se. Vagy vállalja fel, hogy ebben a szövegben úgy gondolja, hogy ez így pontosabb. Addig elmehet, hogy azt mondja, kellene még talán egy javaslatot megengedni, vagy nagyobb szabadságot hagyni például a helyi szinten kidolgozható programokra. Eddig elmenni, és nem az alapproblémához. Ezt viszont meg lehet tenni írásban, e-mailben, a konkrét szöveghez, konkrét helyen, és nem kellene még egyszer idehozni.

HORN GYÖRGY: Igyekeztem hallgatni, mert nekem az egészszel van problémám, és mindenki azt mondja, az szóljon, aki szövegszerűen szól hozzá. Mégis kénytelen vagyok, bár nem fogok szövegszerűen hozzászólni, mert alapvető koncepcionális kérdések vannak.

Régi vita, hogy mire való a kollégium. Ebbe most nem mennék bele. De ha ezt az anyagot bárki végignézi, ez a formális teljesítés legtipikusabb példája. Három óra van arra, hogy hogyan ismerheti meg az ember önmagát. Ez nem több, nem más, mint egy önérvényesítési logikája magának a kollégiumban dolgozó, ezt szövetségben is megjelenített embereknek. Azt mondja,

európaiság, témakörök, egy-kettő-három-négy, utána van egy egyoldalas... - nem olvasom, vegyék elő: 20. oldal –, ezt az adott keretek között így teljesíteni nem lehet. Sehogy. Én ezt próbáltam az előbb is elmondani, hogy ez az egész nem több, arról szól, hogy van egy kollégiumi koncepció, és ehhez a kollégiumi koncepcióhoz hozzá van rendelve egy csak formálisan teljesíthető, egyébként a gyerekeket kényszerpályára tevő, egységesnek látszó rendszer, ami sem a kollégiumi diákságot, se a magyar társadalmat, se az ehhez kapcsolódó modernizációt – semmit nem fed le. Nem más, mint egy olyan, kormányzat felé megjelenített jogszabályrendszer, amit a kollégiumok azért támogatnak, mert ez biztosítja a legitimitásukat, a meglévő állapot rögzítését. Azt gondolom, hogy ezt én a magam részéről semmilyen formában nem vagyok hajlandó megszavazni, mert alapvetően elvi problémám van. Elfogadom, hogyha az oktatási miniszter és a minisztérium azt mondja, hogy ezt ki akarja adni. Aki akar, szóljon hozzá, javítsa ki, mondja meg, hogy mi a helyénvaló, de ennek az egésznek nincs más funkciója. Ha megnézik az Arany János programot, az műfajilag más. Ott ugyanis egy világos, jól körülhatárolható feladatsorról beszélünk. Mások a mondatai, mások a szövegei, azon egyszerű oknál fogva, hogy ott lehet tudni, miről beszélünk – miközben a kollégium egészénél erről szó sincs.

Nagyon sajnálom, mert egyébként nagyon egyetértek azzal, hogy a kollégium rendkívül fontos, és mint egész is átgondolandó. Tegyük hozzá, hogy a Kollégiumi Szövetségen belül is vannak viták ez ügyben, de kétségtelen, hogy a nagy többség számára az érdek a következő: a kollégiumi nevelőtanári státusz rögzítődjék, elismerődjék, hogy a kollégium meglévő állapotai azok mellett a szakmai kondíciók mellett, amikhez anyagiak rendelkezhetők – tegyük hozzá, ezek nagyon rossz kondíciók – működjenek. Mondom, én ezt nagyon komoly bajnak tartom, hogy ez egyáltalán errefelé indult.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Parancsolj, Pista!

SIMON ISTVÁN: Óvnám a kedves kollégákat attól, hogy félreértsék, ami itt van. Úgy tűnik, mintha azt éreznék, hogy az, ami itt le van írva, kötelező. Magyarországon van 590 kollégium. De ezeknek a kollégistáknak nincs olyan lehetősége a kollégiumi nevelést tanulni, mint ami van az iskolában. Az iskolát megtanulják az egyetemen úgy-ahogy, de a kollégiumot csak az tíz vagy húsz ember, aki hozzám jár vagy járt kollégiumi nevelésre az egyetemen. Más nem tanul kollégiumot. Ez egy javaslat a feldolgozásra, amit ott látunk. Nincs odaírva, hogy az kötelező. A témakör valóban kötelező, de ezt a kollégiumok megcsinálják, ugyanúgy, mint az Arany János programot. Megtartva a saját önállóságukat, sajátosságaikat, ugyanúgy megcsinálják azokat a programokat. Azért van ott az ötletalmaz a különböző feldolgozásokra, hogy példát adjunk, körülbelül hogyan képzeljük el, hogy hogyan lehet feldolgozni egy ilyen témát. Nincs rá pénz, nincsenek ott pszichológusok.

Mondtad, hogy a tanulás mennyire fontos. Gondold el, hogy a kollégiumokban dolgozik körülbelül négyezer pedagógus. Biztos, hogy fontos nekünk, valamennyiünknek – ahogy az ön iskolájában is –, hogy a középiskolai tanár saját identitását tudja, értse, saját helyzetét megértse a társadalomban, az iskolában, a pedagógustársadalomban. Azt gondolom, a kollégiumi tanároknak ugyanilyen fontos ez, sőt! Azt gondolom, azt segítséget, amit megadhattunk nyolc évvel ezelőtt, csináltunk egy ilyen programot, hogy a gyerekekkel így foglalkoztatok, megadtuk. Nincs szó arról, hogy ezt minden gyerektől kikérdeznék, nincs szó arról, hogy jegyet akarnánk adni, sőt, tiltakozunk az ellen, hogy órának nevezzék, tiltakozunk az ellen, hogy visszakérdezzék – beszélgessenek róla, tartsanak foglalkozásokat. Mindvégig ezeket a szavakat használjuk. Ahol

jártam, és láttam kiírva kollégiumban, hogy „tanóra”, tiltakoztam a kollégiumvezetőnél vagy az igazgatónál, pontosan azért, mert az iskolai szó, a „foglalkozás”, „csoportfoglalkozás” pedig kollégiumi.

Persze védem, mert nagyon sokat foglalkoztam vele, részt vettem mindkettőben, de mégis azt gondolom, nem szabad félreértetni. Tudom, Feri bácsival is beszélgettünk erről, hogy van, aki másfajta kollégiumot gondol, másképpen gondolja. Ottóval a húszéves vitámat az előbb már elmondtam. Tas mondta, hogy első generációs értelmiségi. Én parasztyerek vagyok, és azt gondolom, azoknak a gyerekeknek, akik kollégiumban vannak, az ilyen beszélgetések, segítségnyújtások – természetesen igaza van Trencsényi Lászlónak, a természettudományban is – nagyon sok olyan ismeretben szükségesek, amit a városi gyerek a városi flaszteren vesz föl. A falusi gyerekeknek itt, a kollégiumban jó megtanulni, ha így akarunk vele foglalkozni.

Nincsenek pszichológusok a kollégiumban. Nagyon sok iskolában sincsenek. Most már egy ideje a kollégiumoknak arra sincs pénzük, hogy egy-két előadásra, egy-két foglalkozásra elhívjanak pszichológust a kollégiumba. Egy fillér sincs.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: A következő problémám van – ezúttal javaslat is. Ezt a dokumentumot ne nevezzük a kollégiumi nevelés országos alapprogramjának, vagy nem értjük, mit jelent az alapprogram mint definíció. Ez egy javaslat, amely alternatíva, ajánlás tartalmi és metodikai kérdésekben a kollégiumban folyó neveléshez. Én nem javasolnám, hogy az Országos Köznevelési Tanács ehhez alapprogramként a maga pecsétjét adja. Elolvastuk, meghallgattuk, megvitattuk, műfaját tekintve pedig...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Elnök úr, ne haragudj, csak a kilencedik oldalig nevezi ez a dokumentum magát alapprogramnak! Attól kezdve „Kollégiumi foglalkozások keretprogram-terve”, ami melléklete az alapprogramnak. Még a Gyuri problémái is kisebbek voltak az első kilenc oldalban. Megzavar bennünket, hogy ez egy nyolcvan oldalas szöveg.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nyolcvan oldal papír, de a fele eleve nem az...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Voltaképpen egy programcsomag csírája, körvonala. Ami alapprogram, az az első kilenc oldal. Azzal még Vekerdy is le van győzve, mert rövidebb, mint az óvodai.

DR. NAHALKA ISTVÁN: Ráadásul sajnos a minisztert kötelezi a törvény.

HORN GYÖRGY: De ez van is. Ez egy létező műfaj.

ELNÖK: Akkor mit csinálunk a melléklettel?

HORN GYÖRGY: Az egy rendelettervezet. Jogszabály, aminek a melléklet is része.

ELNÖK: Így van. Úgy tenni, hogy a főcím csak az első kilenc oldalra vonatkozik, a mellékleteire nem, nem lehet, vagy ki kell mondani explicite, hogy mi nem foglalkoztunk a melléklettel, illetve nem óhajtottunk a mellékletekhez való hozzászólás jogán és lehetőségén kívül más szinten foglalkozni ezzel a szöveggel. De úgy tenni, mintha a melléklet önálló

előterjesztés volna, nem pedig az előterjesztés része, az szerintem játék a szavakkal vagy a fogalmakkal. Szólj hozzá!

BRASSÓI SÁNDOR: Persze, hogy az alapprogram az alapprogram. Maga a törvény nevesíti alapprogramként, tehát ennek ez a neve. Itt nincs olyan, hogy nem úgy hívjuk. Most is az. Ráadásul a nagy része, az első három melléklete nagyrészt egyezik a jelenleg hatályossal, ami alapján működnek. Nem most adjuk ki: ez egy 2001-es dokumentum, ami alapján működik a magyar kollégiumi rendszer.

Ennek a bevezető, rendelkező része se nagyon változott meg, a rendeleti része. Ami az elején van, az a néhány paragrafus. Az 1. számú melléklet, ami egy küldetésnyilatkozat, célrendszer megfogalmazása a magyar kollégiumoknak, nyilván része a rendeletnek, de ez egy puha megfogalmazás. Azt gondolom, ez a NAT-nak az általános felvevő célrendszeréhez hasonlítható, hogy a kollégiumok ezek alapján helyi kollégiumi nevelési programot készítenek, és abban dolgozzák ki részletesen a megvalósítási szabályokat, az oda járó gyerekek, a környezet meg a fenntartó és egyéb szempontok alapján. Ilyen értelemben nem tehetjük meg, hogy ne hívjuk annak. Az más kérdés, lehet mondani, hogy a mellékletek közül az első három, ami nem az Arany János, hanem általában a kollégiumokra vonatkozó, legyen puhább, legyen kevésbé konkrét, vagy adjon nagyobb mozgásteret a kollégiumoknak – bár megjegyzem, így is nagyon nagy mozgásteret ad. A mozgásterük óriási a kitűzött célok között, én nem érzékelem tehát ezt a problémát, amint mondasz. Azt igen, hogy megfogalmazásban, stílusban lehet az anyagon javítani, és erre várjuk is a javaslatokat.

ELNÖK: Akkor mi legyen az OKNT határozata? Meghallgatta? Köszöni a tájékoztatást?

HORN GYÖRGY: Kész, ennyi.

ELNÖK: És megvitatta.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Felszólítottunk, hogy adjunk a szöveghez javaslatokat.

HORN GYÖRGY: Felajánlja, hogy a tagjai szöveges javaslatot tesznek.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Illetve a vita tapasztalatait vegye figyelembe a szöveg véglegesítésénél. Ilyen szövegünk már volt – pláne, hogy nem vagyunk határozatképesek, nem tehetünk mást.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Egy dolgot hadd kérdezzek, csak a saját lelkiismeretem miatt. Ez, ugye, kerettantervként van itt?

BRASSÓI SÁNDOR: Keretprogramként.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Keretterve és óraszám – ez van itt. A 2. számú melléklet az OM rendeletéhez: Kollégiumi csoportfoglalkozások keretterve és éves óraszám.

Ha igaz erre is, ami igaz a kerettantervekre – hogy a kerettantervek javaslatok, és az iskola azt mondhatja, ebből indulok ki, de utána, akár a tantárgyakat tekintve is, tulajdonképpen azt csinál, amit akar –, akkor ebben miért van, hogy ezek a foglalkozások és időkeretek

kötelezővé vannak téve? Nekem ez a problémám. Ez egy alapvető kérdés ebben a dologban. Nem tudom, világos-e.

BRASSÓI SÁNDOR: Abszolút értem.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Keményebben leszabályoz, mint bármi ebben az országban. Ha én nekimennék, igen hamar meg tudnám kérdőjelezni, hogy ez törvényes-e így. Egyszerűen nincs ilyen lehetősége a magyar tartalmi irányítási rendszerben a minisztériumnak, hogy konkrétan megszabja, hány órában mit csináljon egy intézmény.

BRASSÓI SÁNDOR: Értem a kérdésednek azt a vonulatát, ami a rendszerszabályozás filozófiai oldaláról közelíti meg a kérdést, mondván, hogy ha már a NAT is csak műveltségterületi ajánlásokat tesz, és a műveltségterületen belüli tartalmakat is úgy csoportosítja az iskola, ahogy akarja, és igaz ez a logika a kerettantervre is. Az nevesíti, de az iskola, ha úgy akarja, nem is foglalkozik vele. Igaz az összes többi szabályozó dokumentumra is, és akkor miért van – és ebben igazad van –, hogy a kollégium esetében mégis megad egy idődimenziót. Ennek nagyon egyszerű az oka: maguk a kollégiumi szervezetek ezt kérték, és annak idején a tárca megállapodott velük – és most se született ezzel szemben döntés.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Az iskolának is megvannak az órakeretei.

BRASSÓI SÁNDOR: A válasz igazából ott van, hogy milyen mértékben köti meg ez a háló a kollégiumi önállóságot, és a kollégiumi belső programot: nagyon kis mértékben. Ha azt mondom, hogy éves szinten összesen 22 órában...

DR. MIHÁLY OTTÓ: Ne haragudj, nem jó, amit mondasz! Azért nem jó, mert az iskola 22 órát kap arra, hogy ellássa a feladatait. Ezen túl azt csinál még, amit akar. A kollégium kapott ennyi időkeretet. Ezen túl természetesen minden kollégium azt csinál, amit akar. De erről az időkeretről beszélünk: az iskolai 22 óráról és a kollégiumi egyévi 22 óráról. Milyen alapon? Tényleg sarkosan fogalmazok: milyen alapon tér el ez a program, nem filozófiailag, konkrétan, gyakorlatilag? Ő megmondja, hogy a megállapodott órakeretet – nem a többit: az itt megállapodott órakeretet – kötelezően erre kell és így felhasználni. Ha ehhez az van hozzáírva, hogy ez egy ajánlott lehetőség a rendelkezésre álló idő felhasználására, azt mondom, változtatnék rajta, nem biztos, hogy ugyanezt a programot, nem biztos, hogy ugyanígy, de az alapkonstrukciót már érteni vélném. Nem tudom, világos-e.

BRASSÓI SÁNDOR: Hogyha megy a hatályba léptetés, azt mondjuk, hogy a kollégiumok e mellékletek figyelembevételével dolgozzák ki a helyi programjukat. Ebben az van, hogy erre figyelemmel megcsinálják, ahogy...

DR. MIHÁLY OTTÓ: De be van írva, hogy ez a kötelező foglalkozás. Te odakint beszélhetsz arról, hogy erre figyelemmel csinálhatja meg. De ha magában a kerettervben az van, hogy ez a kötelező, akkor önmagadat megkérdőjelezted.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Nem lehetne kettőt írni legalább?

DR. MIHÁLY OTTÓ: Én elfogadom, hogy ez körülbelül jó is – ebbe nem mennék bele. De ha valakinek egy kollégiumban eszébe jut, hogy nem az európaisággal akarja eltölteni ezt az időt, milyen alapon mondom meg ezen az egyetlen területen ebben az országban, hogy márpedig ezzel kell eltölteni. Ez az én kérdésem ebben a dologban.

ELNÖK: És erre vonatkozott az, amikor én azt mondtam, hogy ajánlás formájában fogalmazza meg. Ez egy ajánlás, amit, ha tetszik, elfogad...

DR. MIHÁLY OTTÓ: A törvény alapján meg is tudnám támadni, mondván, hogy törvénytelen, mert olyan rendelkezési jogot ad a minisztériumnak, amellyel nem rendelkezik a közoktatási törvény alapján. Nem rendelkezik ilyen joggal, hogy előírja. Sokkal keményebb, miközben a kötelező általános iskolázás területén csak azt tudja mondani, hogy ajánlja. Nem tudom, világos-e a különbség.

BRASSÓI SÁNDOR: A 2. és a 3. számú melléklettel van problémád, nem az első részével.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nem, nem! Azt könnyen zárójelbe tudom tenni, mert az álláspontok vitája jövőről meg mindenről. Gondoljátok meg, hogy miért kötelező ez!

BRASSÓI SÁNDOR: Jelzem Jánosnak, gondolkodjon el rajta, hogy akarja-e ezt megnyitni, mert akkor ez azt jelenti, hogy ha ez egy nyitott dolog, akkor amit Laci mondott az előbb, készíthető egyénileg is.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Készíthetők hozzá további programok. Itt azt mondanám, hogy ez az a javaslat, amelyet mi adunk ebben a dologban, ugyanúgy, mint amikor ad a minisztérium egy kvázi hivatalos kerettantervet. E mellett viszont készül egy csomó, de azért az a kvázi hivatalos kerettanterv. Ez is lehetne a minisztérium kvázi hivatalos kerettanterve. Abban a pillanatban nem lóg ki abból a tartalmi szabályozási rendszerből.

Én a ti helyetekben sem csinálnám ezt: fél év múlva összeül öt szakemberetek, és azt mondja, ilyen jó programunk van, dolgozzuk ki, adjuk be kerettantervi javaslatként, ahogy csinálják a legkülönbözőbb területeken. Lehet, hogy lesz huszonöt kollégium, aki most menekül, kitriblizi ezt a dolgot, azt pedig meg fogja csinálni.

BRASSÓI SÁNDOR: Ottó, értem, ez világos. Ez magával a kollégiumi szakmával volt egy megállapodás. Ezt nem kívántuk megváltoztatni. Értem a logikát, nyilván nem vonatkozik az Arany János-melléletekre, mert az kötelező. Jelzem.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Csak hogy jelezzem, hol van az én problémám magja ebben a dologban. Ha innen el tudunk mozdulni, máris jobban tudok alkalmazkodni gyerekhez, kollégiumhoz, pedagógusgarnitúrához, bármihez, ami ott konkrétan van.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Az Arany János kollégiumi program ott van. Nem segítene, ha találni lehetne ennek a keretprogramnak is egy névadót – Tessediket, Apáczeit, mit tudom én, kit. Akkor ez lenne a 2. számú melléklet: „A kollégiumok Apáczei keretprogramja”. Az jelenti a legnehezebben működő tudatban is, hogy lehet más, és megindul ugyanaz a fejlődés,

ami megindult a kerettantervekkel. Az Arany János szinte invokálja, hogy legyen mellette egy (*Dr. Szebedy Tas: Petőfi.*) Akár. Tompa is lehet.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Ez még kiutat is jelenthet. Nem biztos, hogy most meg kell oldani, csak most nem kizárni.

SIMON ISTVÁN: Szüdi János erre nyitott.

BRASSÓI SÁNDOR: Továbbítjuk.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Én is beállok a sorba, hogy hátha meg lehet győzni ebben a dologban, de tényleg nem gondolnám, hogy arra van idő, hogy most készüljön meg minden, de ne zárjuk ki ennek a lehetőségét.

ELNÖK: Ha a műfaj ajánlás a kollégiumi programok elkészítéséhez, akkor ez nyitva hagyja a kaput – megfogadják vagy nem, módosítják –, de ez a kategorikus kifejezés, hogy ez az alapprogram leszűkíti az alternatívák készítésének szabadságát.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Csak a melléklete. A program ettől élhet. A mellékletnél kell, hogy javaslat a kerettervre. A 2. számú mellékletnél máris. Belül akár maradhat is az, hogy ezek kötelező foglalkozások, hiszen csak javaslat, hogy ezek legyenek a kötelezők, ezek meg a szabadidő-foglalkozások. Nem tudom, világos-e.

SIMON ISTVÁN: Nemzetiségi kollégiumok jelentkeztek, hogy ők saját maguknak csinálnak egy hasonlót, mint az Arany János. Kis kollégiumok is jelezték...

DR. MIHÁLY OTTÓ: Erre gondoltam. Kicsit nyitva hagyni az ajtót, ha nem is kitérve, de legalább belátni.

SIMON ISTVÁN: A kötelezőség jelen pillanatban heti egy órára vonatkozik. A témakörök pedig nagyon sokféleképpen feldolgozhatók.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Ezt értem. De pont az a probléma, hogy ha azt mondom, ez az a program, amiben a kötelezőség ezekre vonatkozik, akkor azt is kimondom, lehet olyan program, amelyben szintén lesznek kötelezők, de nem biztos, hogy pontosan ezek. Ez egy konstrukció.

SIMON ISTVÁN: Az „ajánlás” jobban tetszik, mint a javaslat – de megbeszéljük.

ELNÖK: Nekem az ajánlás is jó.

DR. MIHÁLY OTTÓ: A lényeg, hogy nektek is hagyjon egy további lépéssort, anélkül, hogy ezt a nagy meccset kellene megint lejátszani. Ha ez benne van, tudok módosítani, lépegetni, anélkül, hogy ezt a nagy meccset kellene megint lejátszani, hogy az egészket kellene megkérdőjelezni.

ELNÖK: Nagyon tanulságos, fárasztó vita után bezárom az ülést, dicsérem azok kitartását, akik jelen vannak...

DR. SZEVEDY TAS: Tizenkilencen kezdtük, és még most is itt vagyunk.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Hogy bezáruljon a kör, kérjük Závodszy Gézát, hogy utolsó leheletéig védje a kollégiumi tanár mestertanár-képzés szintjét.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Veszély fenyegeti?

DR. MIHÁLY OTTÓ: Látod, ezt kívülről nem látják.

ELNÖK: Brassói úr kéri, mondjam ki, hogy jövő péntekig lehet elküldeni ehhez a szövegjavaslatokat, és mindjárt kérem is Zsuzsát, hogy a tanács minden tagja számára tegye ezt világossá egy e-mailben.

(Az ülés végének időpontja: 14 óra 39 perc)